

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta ekonomická

Katedra účetnictví a financí

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vývoj trestného činu úvěrový podvod na území Jihočeského
kraje do roku 2014**

Vypracovala: Tereza BUŠKOVÁ, DiS.

Vedoucí práce: Ing. Liběna KANTNEROVÁ, Ph.D.

České Budějovice 2016

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza BUŠKOVÁ**
Osobní číslo: **E13193**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Vývoj trestného činu úvěrový podvod na území Jihočeského kraje do r. 2014**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem práce je analýza vývoje páčání trestného činu úvěrový podvod dle § 211 zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník (zejména počet těchto činů a vývoj výše škody).

Rámcová osnova:

1. Úvod.
2. Literární rešerše:
 - průřez danou problematikou:
 - charakteristika bankovních a nebankovních úvěrů,
 - charakteristika trestného činu podvod s jeho právní úprava.
3. Metodika:
 - shromáždění dat, jejich analýza a komparace, vyhodnocení formou tabulek a grafů.
4. Praktická část:
 - zjistit množství zjištěných případů trestného činu úvěrový podvod v posledních 10-ti letech s přihlédnutím k vlivu změn makroekonomických ukazatelů na vývoj trestného činu úvěrový podvod.
5. Závěr.
6. Přehled použité literatury.
7. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

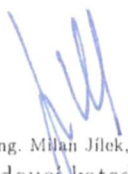
BALOUN, V. (1999). *Organizovaný zločin a jeho možné projevy ve finančním sektoru ekonomiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
DIBLÍKOVÁ, S., a kol. (2001). *Přehled dokumentů Evropské unie, Rady Evropy a Organizace spojených národů vztahujících se k problematice ekonomické kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S. (2005). *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.
KADEŘÁBKOVÁ, D. (1996). *Hospodářská kriminalita ve finanční oblasti. Oběti organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. (2001). *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck.
POLIDAR, V. (2004). *Management bank a bankovních obchodů*. Praha: Ekopress.
POLOUČEK, S. a kol. (2006). *Bankovníctví*. Praha: C. H. Beck.
PORADA, V., a kol. (2001). *Kriminalistika*. Brno: CERM.
RYBÁŘ, M. (2001). *Základy kriminalistiky*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk.
SCHEINOST, M. (2004). *Výzkum ekonomické kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Liběna Kantnerová, Ph.D.**
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: **3. března 2015**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2016**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. března 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 17. 8. 2016

Tereza Bušková, DiS.

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Liběně Kantnerové, Ph.D. za rady, připomínky, ochotu a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Dále bych ráda poděkovala tiskovému oddělení Krajského ředitelství Policie Jihočeského kraje za ochotu poskytnout mi veškeré potřebné informace a zejména bych chtěla poděkovat pracovníkům odboru statistiky Krajského ředitelství Policie Jihočeského kraje za pečlivě zpracovaná statistická data.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat za velkou podporu své rodině a všem blízkým, kteří mi byli velkou oporou při celém studiu.

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Podvod, úvěrový podvod, úvěr.....	6
2.1	Podvod.....	6
2.2	Úvěrový podvod.....	7
2.2.1	Členění úvěrových podvodů a jejich formy.....	10
2.2.2	Ochrana a prevence před úvěrovými podvody.....	11
2.3	Vztah mezi podvodem a úvěrovým podvodem.....	17
2.4	Úvěr.....	17
2.5	Funkce úvěrů.....	19
2.5.1	Úvěrové riziko.....	19
2.6	Úvěrová smlouva.....	21
2.6.1	Příklady úvěrů.....	23
2.7	Charakteristika vybraných makroekonomických ukazatelů.....	25
2.7.1	Hrubý domácí produkt.....	25
2.8	Inflace.....	25
2.9	Zaměstnanost, nezaměstnanost.....	26
2.10	Průměrná hrubá měsíční mzda.....	26
3	Cíl práce a metodika.....	28
3.1	Cíl práce.....	28
3.2	Metodika.....	28
3.2.1	Metodický postup.....	28
3.3	Charakteristika zkoumaného souboru.....	28
4	Výsledky.....	31
4.1	Vyhodnocení statistických údajů Policie ČR.....	31
4.2	Vyhodnocení dat Českého statistického úřadu.....	39

4.3	Vyhodnocení dat České národní banky.....	42
5	Diskuze	44
6	Závěr	48
7	Summary and keywords.....	52
8	Přehled použitých tištěných zdrojů.....	54
9	Přehled použitých internetových zdrojů	56

Seznam obrázků

Seznam tabulek

Seznam grafů

Přílohy

Seznam použitých zkratk

Administrativní registr ekonomických subjektů – ARES

Centrální registr úvěrů – CRÚ

Česká národní banka – ČNB

Česká republika – ČR

České Budějovice – ČB

Český Krumlov – ČK

Český statistický úřad – ČSÚ

Hrubý domácí produkt – HDP

Informační systém České národní banky – ARAD

Jindřichův Hradec – JH

Nový občanský zákoník – NOZ

Písek – PÍ

Policie České republiky – PČR

Prachatice – PT

Strakonice – ST

Tábor – TÁ

Trestný čin – TČ

1 Úvod

Hospodářská kriminalita je kriminalitou nenásilnou, avšak s mimořádně velkým sociálním a ekonomickým dopadem na vnitřní stabilitu státu. Výrazná část jejích projevů je složitým občanskoprávním, ekonomickým a trestně právním problémem. Hospodářská kriminalita je stále častěji spojena s vysokou profesionalitou pachatelů a v současné pře-technizované době je spojena také s využitím výpočetní techniky. Současně se tato trestná činnost rozšiřuje do prostředí organizovaného zločinu. Řešení tohoto problému vyžaduje speciální odbornost a stálé inovování znalostí jak u pracovníků státní správy, tak u orgánů činných v trestním řízení. Kriminalisté, právníci i sociologové si již staletí¹ kladou otázku, co je příčinou deviantního chování a hledají metody, jak snížit riziko hospodářské i jiné kriminality. A tím se snaží snížit riziko recidivy kriminality v budoucnu.

Téma „Vývoj trestného činu úvěrový podvod na území Jihočeského kraje do roku 2014“ je velice aktuální, neboť v posledních letech dosahuje počet poskytovaných úvěrů rekordních počtů a stejně tak objem úvěrovaných peněz. Aktuálnost nenarušuje ani skutečnost, že posledním porovnaným rokem je rok 2014, neboť to je poslední rok, který byl v době přípravy této práce kompletně statisticky zpracován jak Policií České republiky, tak Českým statistickým úřadem. Toto téma není příliš obsáhlé, neboť je zaměřené na jeden konkrétní trestný čin. O tomto tématu nebylo do současné doby vydáno mnoho publikací, ani akademických prací. Tato tematika má dále specifikum v tom, že nelze vycházet z jiných než veřejných zdrojů, neboť Policie ČR jako organizace, ani její zaměstnanci nejsou oprávněni poskytovat bližší informace z trestních případů. Z tohoto důvodu bylo v praktické části této práce vycházeno z dat odboru statistiky Policie Jihočeského kraje, Českého statistického úřadu a České národní banky.

Pro účely této práce byl vybrán trestný čin úvěrový podvod dle ust. § 211 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Ze statistických dat Policie České republiky byla vybrána data o počtu způsobených trestných činů, jejich výše škody a počty pachatelů, kteří se této trestné činnosti dopustili. Tato trestná činnost byla následně srovnána s vývojem vybraných makroekonomických ukazatelů, jejichž hodnoty jsou zveřejněny Českým statistickým úřadem (ČSÚ) a Českou národní bankou (ČNB). K této analýze byly vybrány

1 Tato problematika byla řešena již v prvním trestním zákoně platném na území našeho samostatného státu, a to zákoně č. 117/1852 Ř.Z. (Lepař, 1919, s. 144), který byl účinný již v době Rakouska – Uherska.

tyto ukazatele: nezaměstnanost; hrubý domácí produkt; míra meziroční inflace; průměrná výše mzdy a počet uzavřených úvěrových smluv.

Jako zájmové období bylo pro účely této práce vybráno období deseti po sobě jdoucích let, a to od roku 2005 až do roku 2014.

Cílem této práce je analýza vývoje páčání trestného činu úvěrový podvod dle ustanovení § 211 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (zejména počet páčání a vývoj výše škody) a následné zjištění jeho závislosti porovnáním s vývojem vybraných makroekonomických ukazatelů v období let 2005 až 2014.

2 Podvod, úvěrový podvod, úvěr

2.1 Podvod

Základní skutkovou podstatou trestného činu podvod, dle ustanovení § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (Jelínek, 2009), je:

(1) *„Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“*

V dalších odstavcích tohoto paragrafu jsou uvedeny kvalifikované skutkové podstaty, kdy na základě výše způsobené škody, či na základě způsobu provedení tohoto činu, je změněna trestní sazba odnětí svobody.

(2) *„Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.“*

(3) *Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.*

(4) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*

- a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,*
- b) *spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,*
- c) *spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo*
- d) *způsobí-li takovým činem značnou škodu.*

(5) *Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,*

- a) *způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo*
- b) *spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).*

(6) *Příprava je trestná.“*

Chmelík (2010) popisuje podvod jako podvodné jednání pachatele, které spočívá ve vlastním obohacení nebo obohacení jiného:

- a) Uvedením v omyl
- b) Využitím omylu jiného
- c) Zamlčením podstatné skutečnosti

Aby se jednalo o trestný čin, musí být způsobena škoda, která převyšuje částku 5 000 Kč. Od podvodu je potřebné odlišovat neschopnost dodržet smluvní závazek (například splácet dluh), která nastala po uzavření závazku. O podvod by se v tomto případě jednalo tehdy, kdy pachatel již při uzavírání závazku jednal s úmyslem závazek neplnit.

Objektem podvodu je cizí majetek. Podstatou objektivní stránky je, že pachatel ke škodě cizího majetku sebe, nebo jiného obohatí tím, že někoho uvede v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí tím škodu na cizím majetku. Jak je výše uvedeno, podvodné jednání je uvedení jiného v omyl nebo využití omylu. „O omyl půjde, když podváděná osoba nemá o důležité okolnosti žádnou představu nebo se domnívá, že se nemá čeho obávat. Uvedený v omyl je předstírání okolností, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci. Využití omylu představuje stav, kdy pachatel k vyvolání omylu nepřispěl, ale po poznání omylu jiného a v příčinném vztahu k němu jednal tak, aby ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatil. Zamlčením podstatné skutečnosti je rovněž podvodné jednání, při kterém pachatel poškozenému záměrně nesdělí takové informace, které mají podstatný vliv na jednání poškozeného ve prospěch pachatele. Jde o takové informace, při jejichž znalosti (vědomosti) by poškozený jednal zcela jinak, nebo by např. nejednal vůbec.“

Další důležitý pojem, který Chmelík (2010) vysvětluje, je subjekt podvodu. Subjektem může být kdokoli. Do podvodu mohou být zapojeny tedy celkem čtyři osoby a to pachatel, osoba jednající v omylu, osoba poškozená a osoba obohacená. Z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje úmyslné zavinění.

2.2 Úvěrový podvod

Skutková podstata trestného činu úvěrový podvod je uvedena v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a to v § 211, kdy tohoto trestného činu se dopustí pachatel, který při

sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. Dále jsou v tomto paragrafu uvedeny další kvalifikované skutkové podstaty, kdy na základě výše způsobené škody, či na základě způsobu provedení tohoto činu je změněna trestní sazba odnětí svobody.

Znění § 211 zák. č. 40/2009 Sb. (Draštík, 2015):

- (1) Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.*
- (2) Stejně bude potrestán, kdo bez souhlasu věřitele, v nikoli malém rozsahu, použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel.*
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.*
- (4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.*
- (5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,*
 - b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo*
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.*
- (6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,*
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo*
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).*
- (7) Příprava je trestná.*

Ke spáchání trestného činu úvěrový podvod dle paragrafu 211 stačí, aby pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvedl nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, anebo podstatné údaje zamlčel.

Dle nového občanského zákoníku (Bednář, 2015) se smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky (§ 2395 NOZ).

Do doby nabytí účinnosti trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.), tedy do 31. 12. 2009, byl platný a účinný zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon (Púry & Šámal, 2006), kdy skutková podstata trestného činu úvěrový podvod byla uvedena v § 250b tohoto zákona.

Znění § 250b zák. č. 140/1961 Sb.:

- (1) Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy či v žádosti o poskytnutí subvence nebo dotace uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.*
- (2) Stejně bude potrestán, kdo bez souhlasu věřitele nebo jiné oprávněné osoby použije úvěr, subvenci nebo dotaci na jiný než určený účel.*
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu nikoliv malou.*
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo*
 - b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.*
- (5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.*

Dle Chmelíka (Chmelík, 2010) je objektem trestného činu úvěrový podvod zájem na ochraně úvěrových smluv a jejich účelového určení. Skutková podstata úvěrového podvodu je tvořena dvěma skutkovými podstatami. První základní skutková podstata je založena na tom, že pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé, hrubě zkreslené informace nebo některé informace zamlčí. Druhá skutková podstata spočívá v tom, že pachatel bez souhlasu věřitele použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel.

Subjektem je kterýkoli z účastníků smluvního vztahu. Co se týká subjektivní stránky, tak u úvěrového podvodu je vyžadováno úmyslné zavinění.

2.2.1 Členění úvěrových podvodů a jejich formy

Úvěrové podvody se dají dělit dle několika hledisek, přičemž základ a účel je přibližně stejný. Jako první hledisko dělení úvěrových podvodů je dělení podle postavení pachatele (Chmelík, 2005):

- a) Pachatelé pocházející mimo finanční instituce
 - a) Jednotlivci
 - b) Skupiny
 - c) Organizované skupiny
- b) Pachatelé, kteří mají přímý vztah k finanční instituci.

Pachatelé, kteří pocházejí mimo finanční instituce, jsou většinou, jak uvádí Chmelík (Chmelík, 2010) ty osoby, které podávají falešné žádosti o úvěr, kdy potvrzení o zaměstnání dokládají padělaným nebo jinak upraveným dokladem od smyšleného zaměstnavatele, avšak bankovní společnosti tento záměr mohou včas odhalit, neboť společnost bude zapsána v obchodním rejstříku, který je veřejně přístupný na portálu justice.cz. Dalším aspektem, který hodně ovlivňuje toto podvodné chování, je to, že nebankovní společnosti nabízejí snadno dostupné úvěry téměř bez zajištění až do stovek tisíc korun. Další skupinou pachatelů jsou osoby, které využívají ekonomicky slabších spoluobčanů (bezdomovců, nezaměstnaných osob, nebo osob v minulosti trestaných), kterým nabídnou určitou odměnu za jejich podpis na úvěrové smlouvě, tím pádem je využijí jako tzv. „bílé koně“.

Existuje ještě další rozdělení pachatelů úvěrových podvodů, Chmelík (Chmelík, 2010) dělí pachatele takto:

- *„Pachatelé, kteří na základě rámcové smlouvy s danou peněžní institucí mají oprávnění podepisovat úvěrové smlouvy s klienty za tento peněžní ústav.*

- *Pachatelé, kteří osobně zprostředkovávají pro úvěrového dlužníka předložení podepsané úvěrové smlouvy a všech potřebných dokumentů zástupci peněžního ústavu, který uzavře smluvní vztah bez jeho přítomnosti.*
- *Třetí skupinou jsou pachatelé, kteří úvěrové dlužníky vybaví potřebnými doklady a pak je doprovází na setkání se zástupcem peněžního ústavu, kde dlužník osobně podepíše smlouvu o úvěru.“*

Dalším typem pachatelů úvěrových podvodů jsou firmy, které ve snaze splnit veškeré závazky, které k bance mají, upravují své hospodářské výsledky, v touze získat další externí zdroje financování. V tomto případě záleží z hlediska banky na správném posouzení bonity určité společnosti, například dle toho, jak dlouho je klientem bankovní instituce, jak s bankou jedná a jakou má spolehlivost.

Jako druhá skupina pachatelů, jsou pachatelé, kteří mají přímý vztah k finanční instituci. Jsou to osoby, které jsou zaměstnané ve společnosti poskytující úvěry a jejich trestná činnost spočívá v pomoci, nebo přímém páčání trestného činu úvěrový podvod. S tímto tématem je spojen pojem kriminalita „bílých límečků“.

Dle učebnice kriminologie (Novotný & Zapletal, 2008) je autorem termínu „bílé límečky“ americký kriminolog Edwin H. Sutherland. Tento termín definoval v roce 1939, kdy popisoval hospodářský zločin jako jednání, které spáchala velmi vážná a vysoce postavená osoba v rámci svého povolání. Dle Sutherlanda jsou lidé, kteří páchají trestné činy „bílých límečků“, osoby z vyšších společensko-ekonomických skupin. Tito pracovníci využívají svého pracovního postavení a také toho, že jsou jim svěřeny důležité informace a znalosti pracovního prostředí. Pro banku je vždy nebezpečná situace, pokud její zaměstnanec, jak už z vyšší nebo z nižší pozice, spolupracuje s externím pachatelem. (Voves, 2009)

2.2.2 Ochrana a prevence před úvěrovými podvody

Poskytování úvěrů je jeden z nejvýznamnějších bankovních obchodů. Riziko, že poskytnutý úvěr nebude splacen, je tak velké, že banka musí toto riziko nesplácení řídit a snažit se ho eliminovat. Aktivity úseku řízení rizik každé banky jsou proto zaměřeny na prevenci proti úvěrovým podvodům. Tyto aktivity spočívají v odhalování podezřelých

jednání při schvalování žádostí o úvěr nebo v průběhu trvání splácení úvěru. Zaměstnanci bankovních domů jsou záměrně proškolení pro případ, že se jim stane tato nepříjemná skutečnost a klient s nimi nebude jednat na rovinu a bude se záměrně směřovat k jednání majícímu znaky úvěrového podvodu. Hlavní náplní těchto školení jsou charakteristické rysy podezřelých chování a jednání. V dnešní „počítačové“ době slouží k odhalování úvěrových podvodů nejrůznější softwarové nástroje. „*Pro vytvoření typologie podvodů a mapování nových typů podvodů slouží úvodní strategická studie podvodů, se kterými se banka již dříve setkala. Na ni navazují studie vnitřních procesů a kontrolních mechanismů dané banky, které tyto podvody nedokázaly zachytit. Na základě těchto analýz jsou navrhována řešení v podobě změn interních pracovních postupů a používaných kontrolních mechanismů.*“ Kalabis (2005) dále uvádí, že podvodníci jsou schopni přizpůsobovat měnícím se podmínkám, proto je nutné provádět studie typů podvodů v pravidelných časových intervalech. Základ pro rozhodnutí banky, zda klientovi poskytne či neposkytne požadovaný úvěr, je tzv. skóre klienta. Skóre klienta je finanční spolehlivost klienta. Jedná se o statistické modely, které jsou převzaté z historických záznamů, ve kterých je uvedeno, zda klient poskytnutý úvěr splácel, či nesplácel. Mimo výše uvedeného ‚skóringu‘ banka využívá tzv. ověřování klienta, kdy jsou ověřovány veškeré informace, které klient bance předal, jako jsou adresy, telefonní čísla atd. Ověřování klienta má efekt proti podvodníkům, kteří k tomu, aby získali úvěr, používají zfalšované nebo kradené doklady, ve kterých jsou vyplněny neexistující údaje, například neexistující zaměstnání, či adresy. Dalším výhodným pomocníkem, který banky využívají v průběhu procesu schvalování žádostí o úvěr, je specializovaný program, tzv. fraud scorecard. Tento software je zaměřený na vyhledání úvěrového podvodu, určuje pravděpodobnost, že klientovo jednání je podvodné. Výsledek, který program zanalyzuje je ten, že je buď žádost o úvěr schválena, zamítnuta, nebo je postoupena dále k přešetření bankovními úředníky.

Jak je již výše uvedeno, banky se opravdu setkávají s různorodým spektrem klientů a tak prověřují jejich identitu, způsobilost k právním úkonům atd. Tímto jednáním snižují úvěrové riziko, tudíž úvěr poskytují jen těm, kteří disponují tzv. vysokou bonitou klienta. Banky před tím, než poskytnou úvěr, prověřují různé skutečnosti, a to (Voves, 2009):

a) **Bonita klienta**

Jak již bylo napsáno, banka si zjišťuje informace o svých klientech, na základě kterých pak úvěr buď poskytne, či neposkytne. Klienti se mohou dělit z různých hledisek a dle různých autorů jinak. Jedno hledisko dělení úvěrovaného subjektu však může být na retailovou klientelu a na korporátní klientelu. Dle každé této skupiny banka jinak hodnotí, má jiné limity a jiné podmínky pro poskytnutí úvěru. U retailového klienta banka většinou používá metodu prověřování, která se nazývá scoring, oproti tomu u korporátního klienta, u kterého je úvěrová angažovanost větší, používá metodu zvanou rating. Další metoda prověřování, která stojí za zmínku, je metoda, která je využívána při hodnocení nových klientů, konkrétně u fyzických osob, kdy se hodnotí:

- Příjem ze závislé činnosti
- Rodinný stav
- Vzdělání
- Věk
- Typ zaměstnání
- Doba pracovního poměru
- Úvěrové registry

Banka hodnotí samozřejmě také právnické osoby jakožto nové klienty, u kterých sleduje:

- Právní formu společnosti
- Obor podnikání
- Výši základního kapitálu
- Objem aktiv
- Likviditu
- Rentabilitu vlastního kapitálu
- Rentabilitu celkového kapitálu
- Úvěrové registry

Banka také může hodnotit bonitu svých klientů pomocí různých veřejných systémů, jako je například systém ARES (Administrativní registr ekonomických subjektů). „Administrativní registr ekonomických subjektů je informační systém, který umožňuje vyhledávání nad ekonomickými subjekty registrovanými v České republice. Zprostředkovává zobrazení údajů vedených v jednotlivých registrech státní správy, ze kterých čerpá data (tzv. zdrojové registry).“ (ARES, 2016)

Obrázek 1 – náhled na prostředí elektronického Administrativního registru ekonomických subjektů (ARES)

ARES - přehled vybraných ekonomických subjektů			počet: 45
IČ	Obchodní firma Místo podnikání	Odkazy	
28255933	ČEZ Energetické produkty, s.r.o. Hostivice, Komenského 534	VR RES RŽP CEDR DPH	
03479919	ČEZ Recyklace, s.r.o. Praha 4, Michle, Duhová 1444/2	VR RES RŽP DPH	
01403303	ČEZ-AGRO, s.r.o. Brno-sever, Černá Pole, Merhautova 1024/155	VR RES RŽP CEDR	
02735385	ČEZ Inženýring, s.r.o. Praha 4, Michle, Duhová 1444/2	VR RES RŽP DPH	
26206803	ČEZ Korporátní služby, s.r.o. Ostrava, Moravská Ostrava a Přívoz, 28. října 3123/152	VR RES RŽP DPH	
26871823	ČEZ Distribuční služby, s.r.o. Hradec Králové, Pražské Předměstí, Riegrovo náměstí 1493/3	VR RES RŽP DPH SD	
60698101	ČEZ ENERGOSERVIS spol. s r.o. Třebíč, Brávova 16	VR RES RŽP CEDR DPH	
26376547	ČEZ Zákaznické služby, s.r.o. Píseň 2-Slovany, Východní Předměstí, Guldenerova 2577/19	VR RES RŽP CEDR DPH	
25938924	ČEZ Obnovitelné zdroje, s.r.o. Hradec Králové, Křížkova 788/2	VR RES RŽP CEDR DPH	
27804721	ČEZ Energetické služby, s.r.o. Ostrava, Vítkovice, Výstavní 1144/103	VR RES RŽP CEDR DPH	
27232433	ČEZ Prodej, s.r.o. Praha 4, Michle, Duhová 425/1	VR RES RŽP DPH	
26084400	ČEZ Energo, s.r.o.	VR RES RŽP	

Zdroj: webové stránky Ministerstva financí České republiky (dostupné na http://www.info.mfcr.cz/ares/ares_es.html.cz)

Dalším zdrojem informací, který může bankám pomoci v prevenci proti úvěrovým podvodům, jsou úvěrové registry. Dle České národní banky (ČNB, 2016) je Centrální registr úvěrů popisován takto: „Centrální registr úvěrů (CRÚ) je informační systém, který soustřeďuje informace o úvěrových závazcích fyzických osob podnikatelů a právnických osob a umožňuje operativní výměnu těchto informací mezi účastníky CRÚ. Vzhledem k uvedenému zaměření nejsou v databázi CRÚ evidovány spotřebitelské úvěry fyzických osob, hypoteční úvěry fyzických osob, ručitelé závazky klientů, údaje o depozitních účtech (běžné účty bez povoleného debetu, spořicí, termínové účty).“

Účastníky Centrálního registru úvěrů jsou:

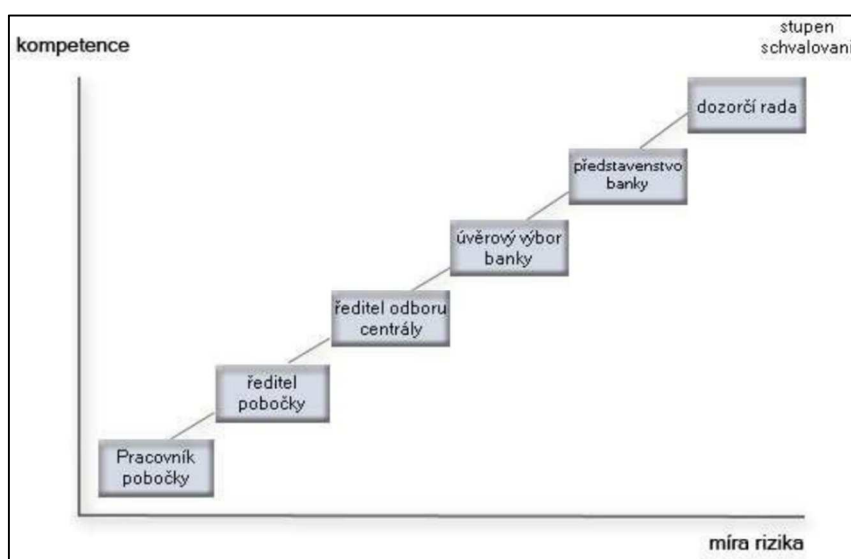
- Banky
- Pobočky zahraničních bank působící na území ČR
- Další osoby, stanoví-li to u nich zvláštní zákon

Účastník Centrálního registru úvěrů má povinnost provádět pravidelné měsíční aktualizace databáze registru. „*Předpoklad pozitivního působení na snižování podílu rizikových pohledávek v bankovním sektoru České republiky a zkušenosti z dlouhodobého provozování obdobných úvěrových registrů v zahraničí, zejména v EU, byly základním důvodem pro realizaci projektu CRÚ. Garantem projektu a dalšího rozvoje systému CRÚ je Česká národní banka.*“

b) Proces schvalování úvěrů

Při sjednávání úvěrů jsou v bankách přesně určené pozice pracovníků, kteří mají pravomoc rozhodovat o schválení úvěrů do přesně stanovené výše. Toto rozdělení pravomocí napomáhá ke snížení rizik vzniku úvěrových podvodů, nebo alespoň jejich výše, tím že vyšší stupeň oprávnění získávají důvěryhodní a prověřeni zaměstnanci. Kompletní proces schvalování úvěrů znázorňuje obrázek č. 2: (Voves, 2010)

Obrázek 2 – ilustrační zobrazení úrovní kompetencí při procesu schvalování úvěrů bankou

Zdroj: Pavelka, Bardová, & Opltová, 2008

Z obrázku je patrné, že je několik úrovní, které hodnotí rizikovost poskytnutého úvěru v budoucnu, čímž se pro bankovní instituci snižuje potenciální nebezpečí.

c) Způsob zajištění úvěrů

Pojem zajištění úvěrů označuje veškerá opatření, která provádí bankovní instituce s cílem minimalizovat riziko, které je spojeno s poskytnutým úvěrem. Pohledávky ze smlouvy o úvěru lze zajistit tzv. zajišťovacími instituty. Pohledávky z úvěrů jsou nejčastěji zajišťovány zástavním právem, především k nemovitostem nebo ručením. V zajištění úvěru může také pomoci finanční záruka vystavená jinou bankou. (Liška, Elek & Marek, 2014)

Existují různé druhy úvěrového zajištění (Rejnuš, 2014):

A) Nezajištěné úvěry

Jedná se o úvěry, které nejsou nijak a ničím zajištěny. Vzhledem k velkému riziku, které se pojí k těmto úvěrům, bývají více úročeny a poskytovány většinou spolehlivým klientům.

B) Zajištěné úvěry

Kromě toho, že banka prověřuje bonitu a spolehlivost potenciálních dlužníků, zajišťuje poskytnuté úvěry, a to především:

- **Movitým majetkem:** Mezi tyto úvěry patří nejčastěji krátkodobé úvěry, které se zajistí movitými věcmi, jež dá dlužník do zástavy.
- **Finančními instrumenty:** Jedná se často též o krátkodobé, či střednědobé úvěry, které jsou zajišťovány různými druhy finančních instrumentů, respektive právy s nimi spojenými.
- **Nemovitým majetkem:** Toto zajištění se týká především tzv. „hypoték“, tj. střednědobých až dlouhodobých úvěrů, kdy dlužník dává do zástavy nemovitost.
- **Osobně:** Osobně zajištěné úvěry jsou úvěry zajišťované ručením třetí osoby, nebo několika osobami současně, kdy tyto osoby mohou být jak právnické, tak fyzické osoby.

2.3 Vztah mezi podvodem a úvěrovým podvodem

Podvod a úvěrový podvod není možné spáchat současně jedním činem, což je nazýváno jednočinným souběhem. Důvodem zavedení trestného činu úvěrový podvod do trestního kodexu bylo zamezit podvodům vůči bankovním institucím, tudíž tyto instituce ochránit.

2.4 Úvěr

Poskytování úvěrů je typická bankovní činnost. Úvěry patří do aktivních obchodů bank a tvoří téměř největší objem veškerých bankovních operací.

„Smlouvou o úvěru se zavazuje věřitel (např. banka), že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.“ (ČNB, 2016)

Z dalšího hlediska se jeví úvěry jako nejčastější zdroj cizího kapitálu jak pro fyzické tak i pro právnické osoby.

„Úvěry lze klasifikovat z řady hledisek. Můžeme je dělit na úvěry finanční, spočívající v poskytnutí určité peněžní částky, a úvěry obchodní. Finanční úvěry se pak nejčastěji dělí na úvěry krátkodobé (s dobou splatnosti do 1 roku), střednědobé (s dobou splatnosti maximálně do 5 let) a dlouhodobé (s dobou splatnosti nad 5 let).“ (Veber & Srpová, 2012)

Existuje ještě další dělení úvěrů, a to podle rozdílných hledisek. Úvěry se dělí například dle toho, kdo je nabízí. Nejsou to vždy jen banky, ale i družstevní záložny a také nebankovní společnosti. Další variantou dělení úvěrů jsou úvěry účelové a neúčelové. Účelové úvěry jsou určeny na předem daný účel, na který budou finanční prostředky použity. Příkladem účelového úvěru je například hypoteční úvěr nebo leasing. Druhou skupinou jsou, jak již bylo výše uvedeno, neúčelové úvěry, při kterých klient neuvádí účel, který bude financovat půjčenými finančními prostředky. (Janda, 2011)

V dnešní době patří mezi nejčastější typy úvěrů pro občany kontokorent, úvěry z kreditní karty, bankovní a nebankovní půjčky na cokoli a bez ručitele. Mezi další typy úvěrů, které klienti sjednávají u vybraných institucí, jsou hypotéky, úvěry ze stavebního spoření a již výše uvedený leasing. (Janda, 2011)

Veber a Srpová uvádějí ještě další formu dělení úvěrů a to na bankovní úvěry a obchodní úvěry. „*Cena za poskytnutí bankovních úvěrů je úrok a ostatní výdaje spojené s jeho získáním (zejména bankovní poplatky). Cenu bankovních úvěrů ovlivňuje zejména bonita klienta a doba splatnosti.*“ (Veber & Srpová, 2012) Obchodní korporace mohou využít úroků z úvěru jako daňového efektu, tj. úroky jsou daňově uznatelným nákladem a snižují daňový základ. Obchodní úvěry poskytují dodavatelé nebo odběratelé. V praxi je běžnější dodavatelský úvěr, tzn., že dodavatel provede službu nebo dodá zboží a umožní odběrateli tím, že odloží termín platby, zaplatit závazek o několik dnů později. V tomto případě je velice důležitá důvěryhodnost mezi odběratelem a dodavatelem. K tomu, aby klient, nebo žadatel o úvěr, požadovaný úvěr dostal, je potřeba splnit několik bodů. Žadatel, který je právnickou osobou, musí předložit bance účetní výkazy, zpravidla 3 roky zpět a podnikatelský plán, popřípadě dodat ještě další poklady, které po klientovi banka požaduje. Taktéž u fyzických osob banka prověřuje bonitu klienta, a to pomocí interních postupů. To znamená, že pro konkrétního klienta vytvoří tzv. osobní úvěrový rámec, který stanoví nejvyšší možnou částku, kterou může banka za daných okolností půjčit. Úvěrový rámec se může během času měnit a často se tak stává na základě příjmů dlužníka. (Janda, 2011)

Velký rozdíl v prověřování bonity klientů je u bankovních a nebankovních společností. U nebankovních společností „nehrozí“ to, že budou požadovat účetní výkazy, výši příjmů, cizí a vlastní kapitál, nebo zda má klient již sjednaný nějaký jiný úvěr a ostatní podklady, které vyžaduje bankovní společnost. „*V Česku podnikají i takové firmy, jež nezajímá, jestli jste úvěr vůbec někdy schopni splatit. Jejich cíl je jasný. Ze svého klienta, který se většinou rekrutuje z důchodců, nezaměstnaných nebo jinak vyloučených sociálních skupin, udělat doživotního vazala, který není schopen půjčku splatit během svého života, ale má dostatečný příjem na to, aby takové firmě posílal pravidelně malé splátky.*“ (Janda, 2011)

V praxi většinou není možné, aby instituce získala od žadatele o úvěr veškeré detailní informace, ale je vždy snaha získat co nejvíce informací, které mohou pomoci v lepší kontrole dlužníka. Jsou tři základní otázky, které se před uzavřením smlouvy o úvěru řeší, tj. výše, účel a termín splacení úvěru.

„Na první pohled se zdá, že jde o jednoduché otázky, které svým způsobem jednoduché opravdu jsou. Ve skutečnosti jsou však v mnoha případech žadatelovy potřeby odlišné od částek, které požaduje a které – kdyby banka poskytla - by mohly vést až k jeho úpadku, protože přesahují jeho možnosti úvěr splácet. Odradit žadatele od neuvážených nebo nerealistických představ však často není jednoduché. Odmítnutí žádosti o úvěr může znamenat, že banka přijde o klienta, nikoli však o své peníze. Rozhodnutí banky, které vychází z její zkušenosti a z vyhodnocení rizik nebo z vyhodnocení spolehlivých statistických informací, bude pravděpodobně správné.“ (Coopers, Navrátil & Vedlich, 1999).

2.5 Funkce úvěrů

Úvěry mají také několik funkcí. Na tyto funkce lze nahlížet jak z makroekonomického, tak z mikroekonomického hlediska. Do makroekonomického hlediska můžeme zařadit úvěrovou funkci distribuční, emisní a kreační. Z hlediska mikroekonomického lze zařadit úvěrovou funkci důchodovou. (Voves, 2010)

- 1) **Distribuční funkce** – podstatou je přerozdělování volných peněžních prostředků (peněžní prostředky, které se soustřeďují v bankovních i nebankovních institucích).
- 2) **Emisní funkce** – prostřednictvím úvěru jsou peníze uváděny a stahovány z oběhu.
- 3) **Kreační funkce** - vychází z tzv. multiplikace depozit. Z jedné jednotky prvotního depozita se prostřednictvím bankovního úvěru vytvoří další jednotky odvozených depozit, která opět mohou být v bankách rozdělena, použita jako úvěr.
- 4) **Důchodová funkce** - z hlediska úvěrovaného subjektu (příjemce úvěru, dlužníka či vypůjčovatele) je úvěr jeho peněžní příjem či důchod tvořící jeho disponibilní peněžní fond.

2.5.1 Úvěrové riziko

Česká národní banka popisuje úvěrové riziko jako „riziko ztráty banky vyplývající ze selhání smluvní strany tím, že nedostojí svým závazkům podle podmínek smlouvy, na základě které se banka stala věřitelem smluvní strany“. (ČNB, 2016)

Jiní autoři vysvětlují úvěrové riziko jako riziko nesplacení nebo jen částečné splacení úvěrové pohledávky. (Pavelka, Bardová & Opltová, 2008)

Úvěrové riziko je s největší pravděpodobností nejstarší a nejvýznamnější z rizik, která se týkají finančních institucí a je spojeno „*nejen s tradičními úvěrovými obchody s bankovními klienty, ale také s obchody na kapitálových trzích, jako jsou emisní obchody, termínové obchody aj. Je součástí většiny rozvahových aktiv a řady mimobilančních obchodů. Tyto změny pak vyžadují také změny v procesu řízení úvěrového rizika, a to nejen ze stran bank samotných, ale i ze strany regulátora bankovního sektoru.*“ (Kašparová, 2006)

Úvěrové riziko se skládá ze dvou složek (Kašparová, 2006):

- riziko nesplnění závazku druhou stranou (pravděpodobnost vzniku ztráty)
- inherentní riziko produktu (ztráta, která nastane nesplněním závazku druhou stranou – „jde například o nesplacenou jistinu úvěru včetně příslušenství, výši vystavené bankovní záruky atd.)

Úvěrové riziko patřilo, patří a nejspíše i do budoucna bude patřit k bankovní činnosti. Nelze se mu vyhnout a stejně tak jako i u každého jiného podnikání, banka chce dosáhnout co největšího zisku, proto musí podstoupit i vyšší riziko. Úvěrové riziko, resp. příčiny vzniku úvěrového rizika se mohou dále dělit na dvě podsložky, tj. na interní a externí příčiny.

- 1) **Interní příčiny** – závisí na konkrétních rozhodnutích bank (například na jaké segmenty trhu se bude banka zaměřovat).
- 2) **Externí příčiny** – tyto příčiny působí zcela mimo banku a jsou to například politické nebo ekonomické podmínky.

a) Identifikace úvěrového rizika

Identifikace úvěrového rizika znamená odlišení již uvedeného rizika od ostatních rizik, která působí na finanční instituci. Existuje několik příčin úvěrového rizika v úvěrových obchodech: (Kašparová, 2006)

- **Riziko klienta** – klient se dostane do takové ekonomické situace, že nebude schopen splácet své závazky.
- **Riziko země** – ekonomické subjekty v dané zemi nebudou schopny splácet své závazky.
- **Riziko z koncentrace** – situace, kdy banka dává úvěry jen jednomu typu segmentu, který se poté vystavuje podobnému riziku.

2.6 Úvěrová smlouva

„Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.“²

Smlouva o úvěru je s malými změnami převzata z obchodního zákoníku (par. 497 a n. zákona č. 513/1991 Sb.). Jednou, ale velice významnou změnou je změna označení stran, kdy se místo věřitele a dlužníka, označují strany úvěrovaný a úvěrující. „Ke změně označení stran došlo proto, že poskytovatel úvěru (dle NOZ úvěrující) je do doby poskytnutí předmětných peněz dlužníkem příjemce úvěru. Jakmile však peníze poskytne, stává se z něj věřitel a z příjemce peněz dlužník.“ (Švestka, Dvořák & Fiala, 2014)

Úvěrovaný má povinnost peněžní prostředky v době, o které bylo dohodnuto, jinak měsíc ode dne, kdy byl o vrácení požádán.³

Česká národní banka vysvětluje pojem úvěrová smlouva takto: „Smlouvou o úvěru se zavazuje věřitel (např. banka), že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.“ (ČNB, 2016)

a) Náležitosti úvěrové smlouvy

- Určení smluvních stran
- Závazek úvěrujícího, že na požádání úvěrovaného poskytne peněžní prostředky
- Určení maximální výše peněžních prostředků

² ust. § 2395 NOZ

³ ust. § 2399 odst. 1 NOZ

- Povinnost dlužníka poskytnuté peněžní prostředky vrátit
- Povinnost dlužníka zaplatit úroky (Běhounek, 2001)

Dalšími náležitostmi úvěrové smlouvy bývají způsob čerpání úvěru, účel úvěru, výše úroků, podmínky splácení úvěru a případná smluvní pokuta za porušení povinnosti klientem. Na straně úvěrujícího u smlouvy o úvěru vystupuje zpravidla banka, ale není vyloučeno, aby úvěr poskytla jiná právnická osoba či fyzická osoba. Jak je výše uvedeno, úvěrová smlouva obsahuje výši peněžních prostředků, kterou úvěrující poskytuje úvěrovanému. Výše úvěru je většinou ve smlouvě stanovena jako určitý limit, do kterého může úvěrovaný čerpat. Dle paragrafu 2396 NOZ úvěrovaný vrátí úvěrujícímu peněžní prostředky v téže měně, ve které mu byly poskytnuty, včetně úroků. (Švestka, Dvořák & Fiala, 2014)

Další částí smlouvy je závazek úvěrujícího poskytnout úvěrovanému peněžní prostředky. Ze zákona vyplývá, že k poskytnutí peněžních prostředků nedochází při uzavření smlouvy, nýbrž po uzavření. Úvěrovaný může čerpat celou částku najednou, nebo po jednotlivých částech. Paragraf 2397 NOZ uvádí, že: „Úvěrovaný může uplatnit právo na poskytnutí peněz ve lhůtě určené ve smlouvě. Není-li lhůta ujednána, může právo uplatnit, dokud závazek ze smlouvy trvá.“ (Švestka, Dvořák & Fiala, 2014)

Co se týká závazku úvěrovaného vrátit úvěrujícímu peněžní prostředky a zaplatit úroky, tak tato problematika je řešena v paragrafu 2399 NOZ (Švestka, Dvořák & Fiala, 2014). Tento paragraf vysvětluje fakt, že: „Úvěrovaný vrátí úvěrujícímu poskytnuté peněžní prostředky v dohodnuté době, jinak do měsíce ode dne, kdy byl o vrácení požádán“

V neposlední řadě se v úvěrové smlouvě vyskytuje povinnost úvěrovaného zaplatit úroky. Úroky se stanoví buď na základě domluvy smluvních stran, nebo na základě právního předpisu. „Nejsou-li úroky takto stanoveny, platí dlužník obvyklé úroky požadované za úvěry, které poskytují banky v místě bydliště nebo sídla dlužníka v době uzavření smlouvy“ (Švestka, Dvořák & Fiala, 2014)

Úvěrová smlouva by měla být uzavřena v písemné podobě a mělo by z ní jasně vyplývat, kdo je úvěrovaný a úvěrující, tj. jasné označení smluvních stran. Také by ze smlouvy mělo být zřejmé, jaká práva a povinnosti vůči sobě smluvní strany mají. Mezi detailní náležitosti patří to, že úvěrovaný a úvěrující uvádí svá jména, příjmení, data narození, bydliště, zaměstnání a výši měsíčních příjmů (s potvrzením zaměstnavatele). Před

podpisem smlouvy by si měl úvěrovaný smlouvu řádně přečíst a především zkontrolovat, zda je vše tak, jak má být, tzn., zda uvedl veškeré informace správně. Také je důležité si prostudovat obchodní podmínky úvěrujícího, které většinou bývají uvedeny drobným písmem a které mají být tzv. „přehlédnuty“. (SPES & CPA, 2007)

2.6.1 Příklady úvěrů

a) Kontokorentní úvěr:

Kontokorentní úvěr je služba, kterou poskytuje bankovní společnost a umožňuje klientovi čerpat peníze z jeho běžného účtu i když na něm klient nemá momentálně potřebnou hotovost. Banka tudíž poskytuje svému klientovi úvěr tím, že klient může „jít“ na svém běžném účtu do záporných hodnot. „Hlavními vlastnostmi definujícími „kontokorent“ je úvěrový limit, úroková sazba a poplatky.“ (Režňáková, 2012) Úvěrový limit znamená to, jakou maximální částku si může klient půjčit, úroková sazba je cena za půjčený úvěr a poplatky jsou účtovány za zřízení a vedení účtu. „Kontokorent“ je určen jak pro fyzické tak pro právnické osoby a mezi největší výhody patří možnost okamžitého čerpání peněz, úroky se platí jen za určitý čas, kdy je úvěr čerpán a velkou výhodou je to, že se může čerpat bez udání důvodu použití. (Režňáková, 2012)

b) Lombardní úvěr:

Jde o krátkodobé úvěry, které jsou sjednány na pevnou částku s jasně stanovenou lhůtou splatnosti. Lombardní úvěr je zajišťován zástavou movité věci a dle používaných druhů zástav je možno rozlišit následující druhy lombardních úvěrů: (Rejnuš, 2014)

- Lombardní úvěr na cenné papíry
- Lombardní úvěr na zboží
- Lombardní úvěr na pohledávky
- Lombardní úvěr na drahé kovy, životní pojistky aj.

c) Eskontní úvěr:

„Eskontní úvěr je poskytován na základě odkupu (eskontu) obchodní směnky před její splatností.“ Podstatou je, že obchodní směnka se používá jako zajišťovací instrument

při poskytnutí obchodního úvěru a v případě, že věřitel potřebuje finanční prostředky dříve, než je splatnost směnky, požádá banku o její odkoupení. Cena za tuto službu je úrok, v tomto případě je to tzv. diskont za dobu od odkupu směnky do doby splatnosti směnky. (Režňáková, 2012)

d) Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr lze vysvětlit jako úvěr, který je poskytován účelově či neúčelově bankovními i nebankovními společnostmi. Nejjednodušší rozdělení spotřebitelských úvěrů je rozdělení na splátkové a revolvingové. Splátkové úvěry lze charakterizovat jako úvěry účelové a neúčelové, a jejich splácení je rozděleno do určitých splátek, které jsou závislé na době splatnosti daného úvěru. Kdežto revolvingový úvěr je typ spotřebitelského úvěru, který je čerpaný úvěrovou kartou, tj. kreditní kartou. Jak už vyplývá z rozdělení spotřebitelských úvěrů na účelové a neúčelové, rozdíl mezi těmito úvěry je ten, že účelový úvěr je čerpán přímo na nějakou věc či službu. Naopak s neúčelovým spotřebitelským úvěrem může žadatel o úvěr naložit dle svého uvážení. (Půlpánová, 2007)

e) Investiční úvěr

Investiční úvěr je z pozice podnikového financování klasickým dlouhodobým úvěrem. Tento úvěr má výhradně účelový charakter a je zpravidla poskytován na překlenutí časového nesouladu mezi tvorbou a potřebou finančních zdrojů na investice. Investiční úvěr slouží k financování zařízení, budov, technologií, tj. slouží k financování dlouhodobých aktiv, kterých je zapotřebí k podnikatelské činnosti. Výše úvěru je dána bonitou klienta a zajištěním. Tento typ úvěru bývá zajištěn předmětem investice, nebo je použita kombinace ostatních forem zajištění, což je například směnka, zástava nemovitého či movitého majetku, pohledávka, cenné papíry a další. (Růčková & Roubíčková, 2012)

f) Provozní úvěr

Provozní úvěr je určen k financování provozních potřeb. Je využíván na provozní financování výroby, jako je například předzásobení materiálem či zbožím, nebo k pokrytí časového nesouladu mezi placením závazků a inkasem pohledávek. (Rejnuš, 2014)

g) Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr je typ úvěru, který je určen jak pro fyzické osoby, tak pro právnické osoby. U „hypotéky“ bývá většinou použita jako zástava nemovitá věc, která je na území České republiky. Úvěry na bydlení, což hypoteční úvěr bezpochyby je, znamená většinou velkou část cizích zdrojů a její splátka může být podstatnou částí příjmů, přičemž doba splácení bývá i desítky let. Jedná se o dlouhodobé úvěry, tzn., že jsou spláceny obvykle 10 – 40 let a úroková sazba se může během let měnit. Výše úrokové sazby závisí na tržních sazbách, marži banky a také na nákladech úvěru. (Tyl, 2013)

2.7 Charakteristika vybraných makroekonomických ukazatelů

2.7.1 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt, neboli „HDP“ vyjadřuje hodnotu veškerých výrobků a služeb, které byly vyrobeny (vyprodukovány) na území státu. HDP lze také charakterizovat jako „peněžní vyjádření celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území, který se využívá pro stanovení výkonnosti ekonomiky.“(ČSÚ, 2016)

2.8 Inflace

„Inflace vyjadřuje všeobecný růst cenové hladiny v čase. Statistické vyjádření inflace vychází z měření čistých cenových změn pomocí indexů spotřebitelských změn. Cenové indexy poměřují úroveň cen vybraného koše reprezentativních výrobků a služeb (cca 700) ve dvou srovnávaných obdobích, přičemž váha (resp. význam), která je jednotlivým cenovým reprezentantům ve spotřebním koši přisouzena, odpovídá podílu daného

druhu spotřeby, který zastupují, na celkové spotřebě domácností.“ Do spotřebního koše je zařazeno: (ČSÚ, 2016)

- Potravinářské zboží
- Nepotravinářské zboží
- Služby

2.9 Zaměstnanost, nezaměstnanost

Makroekonomický ukazatel zaměstnanost vyjadřuje ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Osoby starší 15-ti let, které bydlí na sledovaném území a které v průběhu referenčního týdne pracovaly alespoň 1 hodinu za mzdu, plat nebo jinou odměnu, jsou považovány za zaměstnané. Hlavní kritérium pro zařazení osob mezi zaměstnané je jakákoli odměňovaná pracovní aktivita. (Nový & Surynek, 2006)

Mezi zaměstnané osoby jsou zahrnovány:

- osoby pracující ve vlastní či rodinné firmě
- profesionální příslušníci armády
- osoby ve výkonu základní vojenské a civilní služby (do r. 2004 vč.)
- osoby na mateřské dovolené, které před nástupem pracovaly

Zaměstnaná osoba je ta, která nemůže vstoupit do pracovněprávních vztahů (z důvodu nenalezení vhodné práce nebo z jiných důvodů), přestože má o práci zájem a je schopen pracovat. Nezaměstnanou osobu lze charakterizovat tak, že to jsou lidé, kteří chtějí pracovat, ale z nějakých důvodů nemohou, ale jsou to i ti lidé, kteří pracovat mohou, ale nechtějí. (Havlíková, 2009)

2.10 Průměrná hrubá měsíční mzda

Definice průměrné hrubé měsíční mzdy podle Českého statistického úřadu zní následovně: „Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Do mezd se

zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplatky ke mzdě nebo platu, odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě. Nezahrnují se náhrady mzdy nebo platu za dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény placené zaměstnavatelem.“

„Jedná se o hrubé mzdy, tj. před snížením o pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmů fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky.“ (ČSÚ, 2016)

3 Cíl práce a metodika

3.1 Cíl práce

Cílem této práce je analýza vývoje páchání trestného činu úvěrový podvod dle ustanovení § 211 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (zejména počet páchání a vývoj výše škody) a následné porovnání s vývojem vybraných makroekonomických ukazatelů.

3.2 Metodika

3.2.1 Metodický postup

Při zpracování této práce bylo využito metody *sekundární analýzy dat*. Jedná se o opětovný rozbor již shromážděných dat pro jiný výzkumný záměr. Jako zdroje byla využita statistická data získaná od jihočeské pobočky Českého statistického úřadu, jednalo se především o data vztahující se k jednotlivým makroekonomickým ukazatelům, a to nezaměstnanost, hrubý domácí produkt, meziroční míra inflace a průměrná měsíční mzda.

Dále se jednalo o statistická data kriminality Policie České republiky Krajského ředitelství Jihočeského kraje; veškeré zdroje se vztahovaly k období let 2005 až 2014. Analýzou byla zpracována data hodnotící množství případů a výši způsobené škody, kterých se pachatelé dopustili na území Jihočeského kraje, a to podle toho, na území kterého okresu se pachatel takového jednání dopustil. Také bylo využito možnosti porovnat počty spáchaných skutků vzhledem k pohlaví pachatele.

Jednotlivé statistické zdroje jsou v této práci z důvodu možnosti vzájemného porovnání nestejně velkých územních celků přepočteny na 1.000 obyvatel. Data a výsledné grafy byly zpracovány tabulkovým procesorem MS EXCEL 2016.

3.3 Charakteristika zkoumaného souboru

Zkoumaný soubor tvořilo veškeré obyvatelstvo Jihočeského kraje, tj. průměrně 634.217 osob každý rok. Uvedený soubor byl rozdělen podle místa trvalého bydliště do

jednotlivých okresů. Nejlidnatějším z jihočeských okresů je okres České Budějovice s ročním průměrem 185.580 obyvatel, následuje jej okres Tábor s průměrným počtem obyvatel 102.587. Naproti tomu nejméně lidnatým okresem je v Jihočeském kraji okres Prachatice s průměrným počtem 51.298 obyvatel. Blíže jsou tyto počty zobrazeny v tabulce 1.

Tabulka 1 – střední stav obyvatel v Jihočeském kraji, dle okresů

OKRES	2005	2006	2007	2008	2009
Č. Budějovice	180 302	181 582	183 240	184 845	186 151
Č. Krumlov	60 450	60 921	61 053	61 364	61 616
J. Hradec	92 691	92 744	92 630	92 838	93 179
Písek	70 158	70 226	70 302	70 460	70 536
Prachatice	51 546	51 407	51 410	51 476	51 565
Strakonice	69 455	69 779	70 381	71 020	71 038
Tábor	102 164	102 172	102 371	102 611	102 930
Σ	626 766	628 831	631 387	634 614	637 015

OKRES	2010	2011	2012	2013	2014
Č. Budějovice	187 169	186 832	187 811	188 512	189 351
Č. Krumlov	61 626	61 369	61 293	61 204	61 101
J. Hradec	93 226	92 560	92 269	92 120	91 884
Písek	70 591	70 462	70 543	70 459	70 629
Prachatice	51 529	51 165	51 064	51 006	50 811
Strakonice	70 714	70 766	70 690	70 546	70 633
Tábor	103 055	102 753	102 711	102 596	102 502
Σ	637 910	635 907	636 381	636 443	636 911

Zdroj: data ČSÚ (dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/jihocesky-kraj>)

Pro účely této práce bylo využito statistických údajů Českého statistického úřadu, kdy je využit statistický údaj Střední stav obyvatelstva, což je „počet obyvatel daného

území v okamžiku, který byl zvolen za střed sledovaného období. Za střední stav obyvatelstva v kalendářním roce je v ČR považován počet obyvatel daného území o půlnoci z 30. 6. na 1. 7. sledovaného roku, za střední stav obyvatelstva v kalendářním pololetí nebo čtvrtletí je považován průměr středních měsíčních stavů za dané období, přičemž měsíční střední stav je průměrem z počátečního a koncového stavu daného měsíce.

Střední stav obyvatelstva je používán nejen pro výpočet ukazatelů demografické, ale např. i ekonomické statistiky. Míra sňatečnosti, porodnosti, rozvodovosti apod., stejně jako hrubý domácí produkt, jsou udávány v přepočtu na 1 000 obyvatel (resp. 1 obyvatele) a při jejich výpočtu se zásadně vychází ze středního stavu.“ (ČSÚ, 2016)

Zkoumaný soubor obyvatel je v této práci porovnán s počtem zjištěných úvěrových podvodů, které jsou vedeny ve statistických ročenkách Policie České republiky. Jihočeský kraj byl po celé období let 2005 až 2014 rozdělen do sedmi samostatných teritorií dle okresů Jihočeského kraje: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor. V těchto vyjmenovaných okresech jsou současně územní odbory Policie České republiky.

V této práci, a to především v následující části, je často využíváno slovního spojení “*nápad trestné činnosti*“. Jedná se o odborný pojem běžně užívaný orgány činnými v trestním řízení. Toto sousloví lze jednoduše vysvětlit jako četnost zjištěných či oznámených případů trestné činnosti jakéhokoliv druhu.

4 Výsledky

4.1 Vyhodnocení statistických údajů Policie ČR

První část praktické části se zabývá vyhodnocením statistických údajů získaných od odboru statistiky Krajského ředitelství Policie Jihočeského kraje. V jednotlivých tabulkách jsou porovnávána data evidovaná Policií České republiky v jednotlivých okresech.

Tabulka 2 - porovnání počtu spáchaných skutků v jednotlivých okresech Jihočeského kraje na 1.000 obyvatel

	2005		2006		2007		2008		2009	
ČB	4.	1,1536	6.	1,0133	5.	1,0478	3.	0,6925	4.	0,3975
ČK	7.	0,8106	1.	2,9546	1.	2,1948	4.	0,5867	7.	0,0974
JH	5.	1,0141	7.	0,6146	7.	0,4318	7.	0,5063	5.	0,3864
PÍ	3.	1,6392	2.	2,1787	3.	1,8634	2.	0,7522	2.	0,4820
PT	2.	2,8906	5.	1,4784	4.	1,2643	6.	0,5828	6.	0,2521
ST	1.	3,0667	3.	2,1067	2.	1,8755	1.	1,4785	1.	0,9432
TÁ	6.	0,9299	4.	1,4975	6.	0,6154	5.	0,5847	3.	0,4566

	2010		2011		2012		2013		2014	
ČB	2.	0,2885	4.	0,2034	7.	0,1171	5.	0,4350	7.	0,3802
ČK	4.	0,1947	3.	0,2118	2.	0,7342	7.	0,3921	3.	1,6366
JH	6.	0,1502	2.	0,2377	5.	0,1842	3.	0,7924	5.	0,6530
PÍ	3.	0,2125	5.	0,1845	4.	0,1985	2.	1,3199	1.	2,7326
PT	5.	0,1553	7.	0,0195	3.	0,2937	4.	0,6078	4.	1,5351
ST	1.	1,4283	1.	1,3425	1.	1,5702	1.	1,6727	2.	2,1378
TÁ	7.	0,0970	6.	0,1654	6.	0,1460	6.	0,3996	6.	0,4585

Zdroj: vlastní práce (data ČSÚ v komparaci s daty PČR)

Tabulka 2 zobrazuje data získaná od Policie ČR, v této tabulce je možné přímo porovnat nápad trestného činu úvěrový podvod za každý jednotlivý rok v každém jednotlivém okrese Jihočeského kraje, přepočtený pro účely této práce na 1.000 obyvatel. Pro ještě větší přehlednost bylo použito barevného rozlišení, kdy modrou barvou je v každém roce označen okres s nejnižším nápadem trestného činu úvěrový podvod. Žluté barvy

bylo využito pro označení okresu s nejvyšším nápadem tohoto trestného činu. V tabulce je zřetelně vidět, že nejvíce případů zjištěných Policií ČR bylo v letech 2005 - 2014 v okrese Strakonice, který z těchto deseti let byl vyhodnocen sedmkrát jako okres s nejvyšším nápadem trestného činu úvěrový podvod. Naopak nejkolidnějším okresem v tomto porovnání vyšel okres Jindřichův Hradec, který byl vyhodnocen třikrát jako okres s nejnižším nápadem tohoto trestného činu a i v ostatních letech je vždy velice nízký nápad v práci sledovaného trestného činu.

Podporou těchto výsledků může být také průměrný nápad této trestné činnosti, neboť okres Jindřichův Hradec měl průměrnou hodnotu 0,4971 a okres Strakonice 1,1563. Zajímavostí může být také průměrná hodnota okresu České Budějovice, který měl hodnotu 0,5729.

Tabulka 3 - výše způsobené škody v jednotlivých okresech Jihočeského kraje po přepočtu na 1.000 obyvatel (v tis. Kč)

ROK	2005	2006	2007	2008	2009
Č. Budějovice	97,20	62,95	127,62	426,58	55,98
Č. Krumlov	32,92	230,18	82,57	27,74	1,41
J. Hradec	24,39	10,26	31,63	65,82	26,27
Písek	19,30	58,40	45,56	68,37	77,05
Prachatice	83,73	28,15	38,36	37,75	29,46
Strakonice	157,70	95,20	199,87	125,98	45,88
Tábor	30,27	51,44	26,49	23,33	49,46

ROK	2010	2011	2012	2013	2014
Č. Budějovice	250,93	100,81	58,13	151,22	72,18
Č. Krumlov	11,42	46,36	929,83	18,92	106,00
J. Hradec	65,38	52,83	6,12	138,53	42,79
Písek	24,78	2,97	13,62	97,16	302,09
Prachatice	48,56	4,89	25,89	140,00	50,25
Strakonice	61,44	73,07	93,08	194,64	259,03
Tábor	28,61	17,33	2630,88	49,04	16,44

Zdroj: vlastní práce (data ČSÚ v komparaci s daty PČR)

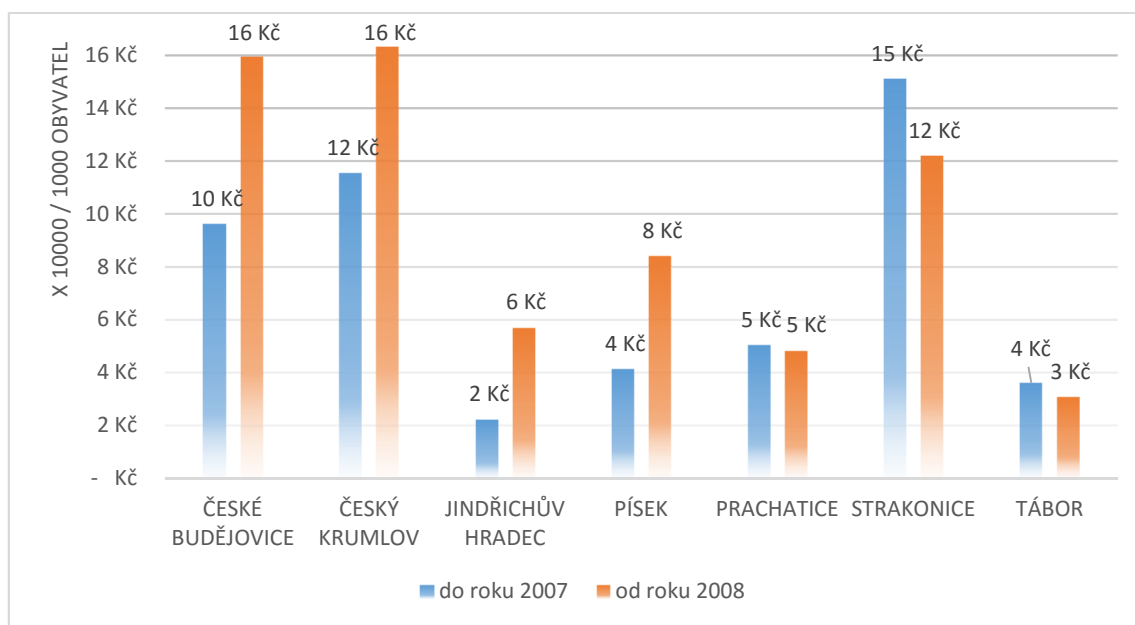
Tabulka 3 zobrazuje data získaná od Policie ČR, v tabulce je možné přímo porovnat výši způsobené škody pachateli trestného činu úvěrový podvod za každý jednotlivý rok v každém jednotlivém okrese Jihočeského kraje, pro účely této práce byla data přepočtena na 1.000 obyvatel. Pro přehlednost tabulky jsou v tabulce uvedena data v tisících Kč.

Z informací, které jsou obsaženy v tabulce 3, je jasné vidět, že v okresu Český Krumlov jsou v hodnoceném období, tedy v předešlých deseti letech třikrát evidovány případy trestného činu úvěrový podvod s nejnižší výši způsobené škody na 1.000 obyvatel. Naopak nejčastěji, opět celkem třikrát, byla způsobena tímto trestným činem nejvyšší škoda v okrese České Budějovice a v okrese Strakonice. Zvláštností je, že okres Strakonice byl již v tabulce 2 vyhodnocen jako okres s nejvyšším nápadem trestného činu úvěrový podvod.

Zajímavostí je výjimečný případ ve formě rozsahu způsobené škody na území okresu Tábor v roce 2012, a to ve výši **2.630.880 Kč** na 1.000 obyvatel. Důvodem tohoto neúměrného navýšení způsobené škody je případ s táborským podnikatelem Stanislavem Snášelem, který byl souzen pro různé hospodářské trestné činy, mimo jiné úvěrový podvod v celkové výši přibližně 365.000.000 Kč. (Beneš, 2016) Z důvodu možného, neúměrného zkreslení dalších výpočtů bude vhodné vynechat tento případ, protože je to enormně vysoká částka škody, která by mohla zkreslit výpočty v další části práce.

Období, které bylo pro účely této práce zvoleno, umožňuje porovnání nárůstu trestné činnosti v období před ekonomickou krizí a v jejím průběhu. Za rok počátku finanční krize je v současné době obecně považován rok 2008. Toto srovnání je nejlépe patrné v grafu 1.

Graf 1 – porovnání průměrné výše škody do roku 2007 a po roce 2008

Zdroj: vlastní práce (data ČSÚ v komparaci s daty PČR)

V grafu 1 je zřetelně vidět, že ve většině okresů došlo v období po počátku krize ke zřetelnému nárůstu průměrné výše škody oproti období před světovou ekonomickou krizí. Výjimkou je okres Strakonice, kde byl zaznamenán průměrný pokles způsobené škody o 30.000,- Kč / 1.000 obyvatel. Rozdíly v okresech Prachatice a Tábor jsou pouze minimální.

V předešlých tabulkách a grafu byl vyhodnocen počet spáchaných skutků a výše způsobené škody. Další část práce je věnována osobám pachatelů, kde jsou porovnávány počty pachatelů a díky informacím, uvedených ve statistických výkazech Policie České republiky je možné z těchto dat získat informace o počtu žen, pachatelek trestného činu úvěrový podvod. Pro přehlednost výsledků budou opět výsledná čísla přepočtena na 1.000 obyvatel.

Tabulka 4 – počet pachatelů trestného činu úvěrový podvod v jednotlivých okresech Jihočeského kraje, proti kterým bylo zahájeno trestní stíhání (přepočteno na 1.000 obyvatel)

ROK	2005	2006	2007	2008	2009
Č. Budějovice	1,053	0,958	0,862	0,557	0,343
Č. Krumlov	0,260	2,527	2,587	0,537	0,129
J. Hradec	1,621	0,582	0,464	0,786	0,397
Písek	1,068	2,079	1,863	0,681	0,453
Prachatice	1,881	1,439	0,953	0,446	0,329
Strakonice	3,899	1,992	1,719	1,281	1,055
Tábor	1,483	1,556	0,605	0,497	0,456

ROK	2010	2011	2012	2013	2014
Č. Budějovice	0,341	0,160	0,101	0,297	0,359
Č. Krumlov	0,194	0,162	0,358	0,147	0,736
J. Hradec	0,203	0,226	0,130	0,206	0,152
Písek	0,255	0,184	0,127	0,369	0,651
Prachatice	0,174	0,039	0,195	0,431	0,728
Strakonice	1,018	1,017	0,877	0,637	0,906
Tábor	0,145	0,155	0,116	0,204	0,331

Zdroj: vlastní práce (data ČSÚ v komparaci s daty PČR)

V tabulce 4 lze porovnat počty pachatelů, v této práci popisovaného trestného činu úvěrový podvod. Je zde jasně vidět, že nejvíce pachatelů je v osmi z deseti po sobě jdoucích letech v okrese Strakonice. Zde sledovaný trend je stejný jako v případě počtu spáchaných skutků (viz tabulka č. 2). Zajímavým a neopomenutelným faktem je také klesající počet pachatelů, který v celém kraji postupně klesá od roku 2008, což je v rozporu s předpokládatelným nárůstem osob, které se uchýlí k tomuto jednání, z důvodu finanční krize počínající v roce 2008.

Tabulka 5 – počet pachatelů „ženského pohlaví“ trestného činu úvěrový podvod v jednotlivých okresech Jihočeského kraje, proti kterým bylo zahájeno trestní stíhání (přepočteno na 1.000 obyvatel)

ROK	2005	2006	2007	2008	2009
Č. Budějovice	0,361	0,281	0,322	0,211	0,113
Č. Krumlov	0,397	1,149	0,934	0,212	0,049
J. Hradec	0,410	0,248	0,184	0,355	0,193
Písek	0,371	0,755	0,825	0,270	0,142
Prachatice	1,067	0,564	0,486	0,136	0,175
Strakonice	0,950	0,760	0,497	0,338	0,310
Tábor	0,392	0,529	0,147	0,244	0,214

ROK	2010	2011	2012	2013	2014
Č. Budějovice	0,107	0,048	0,021	0,117	0,100
Č. Krumlov	0,049	0,081	0,163	0,016	0,376
J. Hradec	0,086	0,086	0,065	0,087	0,044
Písek	0,099	0,099	0,057	0,128	0,241
Prachatice	0,078	0,020	0,117	0,176	0,433
Strakonice	0,382	0,523	0,396	0,340	0,411
Tábor	0,068	0,019	0,049	0,097	0,127

Zdroj: vlastní práce (data ČSÚ v komparaci s daty PČR)

Tabulka 5 zobrazuje počty žen, pachatelek úvěrových podvodů. Stejně jako u celkového počtu pachatelů, jsou zde čísla uvedena po přepočtu na 1.000 obyvatel. I v tomto případě jsou opakovaně nejvyšší počty pachatelek v okrese Strakonice, kdy v tomto případě mají nejvyšší počet v pěti z deseti let po sobě jdoucích. Dále je z tabulky patrné, že ženy se této trestné činnosti věnují v nižší míře než muži.

Kriminalita žen, která je v současnosti závažným sociálním problémem, kterému se v minulosti odborná veřejnost takřka nevěnovala, se v současné době dostala do popředí zájmu odborníků i laiků. V současné době začíná kriminalita žen nabývat kvantitativně i kvalitativně nových nebezpečných forem. K porovnání lze využít právě trestný čin úvěrový podvod.

Tabulka 6 – vývoj procentuálního zastoupení žen trestně stíhaných pro trestný čin úvěrový podvod ve vybraných okresech Jihočeského kraje

Celkový počet osob trestně stíhaných pro úvěrový podvod

ROK	2005	2006	2007	2008	2009
J. Hradec	98	54	43	73	37
Strakonice	201	139	121	91	75
ROK	2010	2011	2012	2013	2014
J. Hradec	19	21	12	19	14
Strakonice	72	72	62	45	64

Celkový počet žen trestně stíhaných pro úvěrový podvod

ROK	2005	2006	2007	2008	2009
J. Hradec	38	23	17	33	18
Strakonice	66	53	35	24	22
ROK	2010	2011	2012	2013	2014
J. Hradec	8	8	6	8	4
Strakonice	27	37	28	24	29

Procentuální podíl trestně stíhaných žen z celkového počtu

ROK	2005	2006	2007	2008	2009
J. Hradec	39 %	43 %	40 %	45 %	49 %
Strakonice	33 %	38 %	29 %	26 %	29 %
ROK	2010	2011	2012	2013	2014
J. Hradec	42 %	38 %	50 %	42 %	29 %
Strakonice	38 %	51 %	45 %	53 %	45 %

Zdroj: vlastní práce (data PČR)

Tabulka 6 zobrazuje porovnání vývoje procentuálního zastoupení žen, vůči nimž bylo zahájeno trestní stíhání pro podezření z trestného činu úvěrový podvod. V případě tohoto trestného činu je patrné, že zastoupení žen se velice často pohybuje na úrovni 40 % a více, neznámá se ženy podílejí na této trestné činnosti z 50 % a více.

Tabulka 7 – vývoj procentuálního zastoupení žen trestně stíhaných pro hospodářskou a obecnou kriminalitu v Jihočeském kraji

Porovnání trestně stíhaných osob pro hospodářskou kriminalitu v Jihočeském kraji

ROK	2005	2006	2007	2008	2009
Celkem	2114	1895	1691	1242	1055
Ženy	546	529	475	335	280
% účast žen	26 %	28 %	28 %	27 %	27 %
ROK	2010	2011	2012	2013	2014
Celkem	954	866	865	921	1067
Ženy	250	239	241	294	329
% účast žen	26 %	28 %	28 %	32 %	31 %

Porovnání trestně stíhaných osob pro obecnou kriminalitu v Jihočeském kraji

ROK	2005	2006	2007	2008	2009
Celkem	4686	4069	3854	4182	4018
Ženy	435	382	324	378	483
% účast žen	9 %	9 %	8 %	9 %	12 %
ROK	2010	2011	2012	2013	2014
Celkem	4020	4095	4374	4329	4127
Ženy	427	442	488	547	509
% účast žen	11 %	11 %	11 %	13 %	12 %

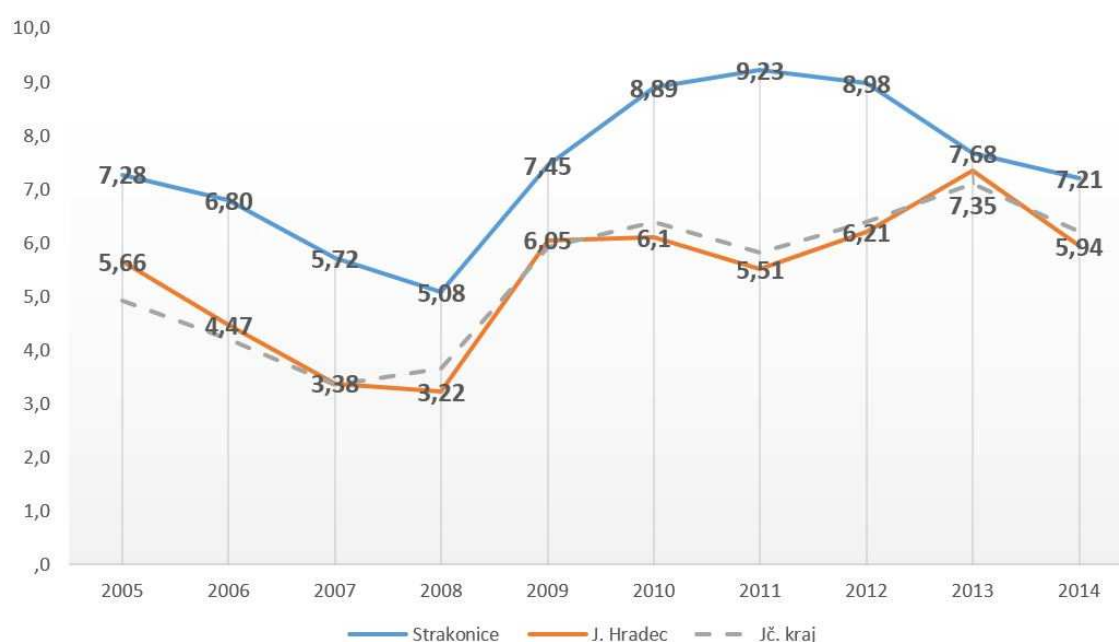
Zdroj: vlastní práce (data PČR)

Jak je v tabulce č. 7 vidět, ženy se hospodářské kriminality dopouštějí výrazně častěji (tedy podíl pachatelek vůči celkovému počtu), než-li tomu je v případě obecné kriminality. Podíl žen v celkovém počtu stíhaných osob pro hospodářskou trestnou činnost se postupem let pomalu zvyšuje, kdy v letech 2013 a 2014 se již ženy podílely na hospodářské trestné činnosti z více jak 30 %. Podíl žen dopouštějících se hospodářské trestné činnosti je vždy minimálně dvojnásobný oproti podílu u kriminality obecné.

4.2 Vyhodnocení dat Českého statistického úřadu

Druhá část praktické části se věnuje porovnání údajů získaných od jihočeské pobočky Českého statistického úřadu. V jednotlivých grafech jsou porovnána data evidovaná Policií České republiky s daty Českého statistického úřadu.

Graf 2 – porovnání nezaměstnanosti v okresech Strakonice a Jindřichův Hradec v období let 2005 – 2014 (údaje jsou uváděny v %)

Zdroj: vlastní práce (data ČSÚ)

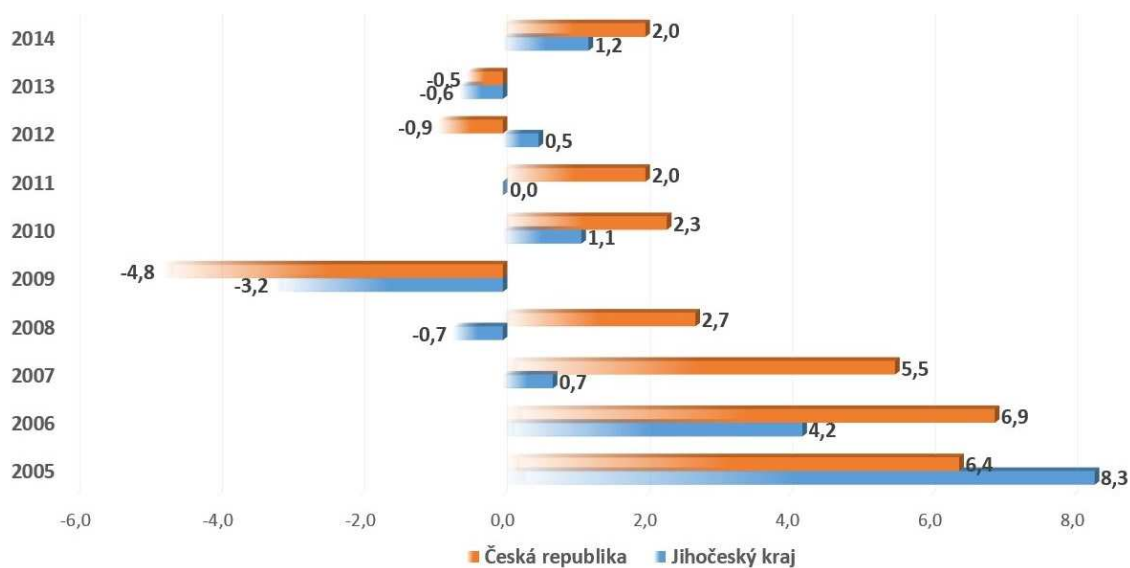
Graf 2 jasně zobrazuje výši nezaměstnanosti v okresech Jindřichův Hradec a Strakonice. Ve všech letech (s výjimkou roku 2013) je znatelný rozdíl ve výši nezaměstnanosti, který se pohybuje v rozmezí 0,33 – 3,72 % ve „prospěch“ okresu Jindřichův Hradec. Průběh grafu je obdobný s trendem počtu spáchaných skutků (viz tabulka č. 2) a s trendem počtu pachatelů úvěrových podvodů. Avšak neodpovídá tomu, že by byla závislost mezi vývojem nezaměstnanosti, počtem pachatelů a výší škody.

Viditelný je také vývoj nezaměstnanosti před finanční krizí a v letech následujících po roce 2008, tedy její strmý nárůst a pozvolná tendence návratu k hodnotám před finanční krizí.

Pro porovnání byla do grafu vložena také vývojová křivka průměru nezaměstnanosti celého Jihočeského kraje.

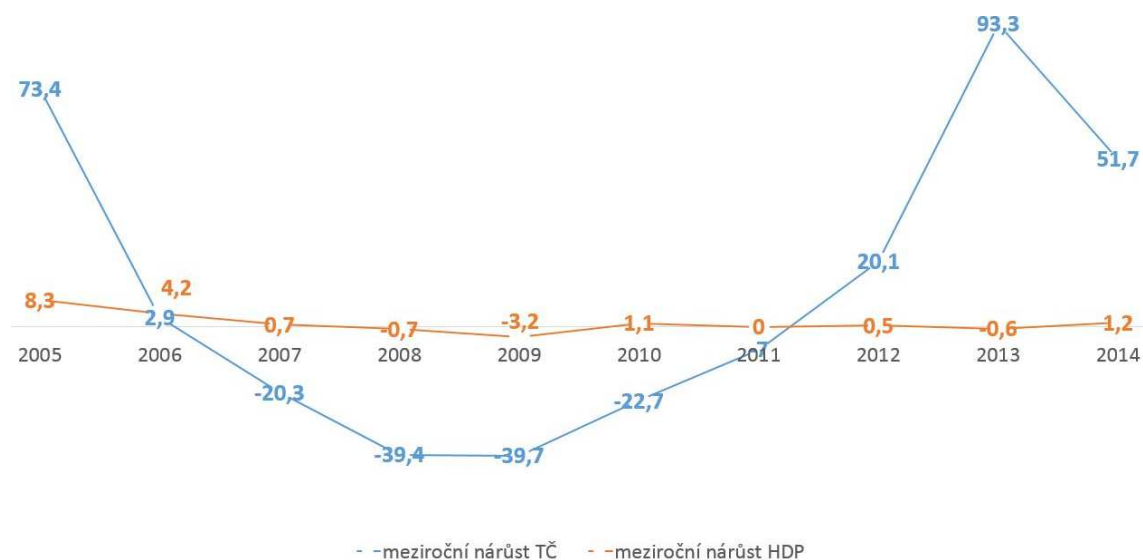
Vývoj HDP Jihočeského kraje od roku 2005 do roku 2014 znázorňuje následující graf, ve kterém lze vidět srovnání vývoje HDP v Jihočeském kraji s HDP České republiky. V tomto období ekonomika prošla poklesem, a to v letech 2008-2009, což je patrné v grafu, který ukazuje výrazný pokles HDP. V letech 2010 a 2011 HDP vzrostl, ale v roce 2012, respektive 2013 se HDP opět snížil z důvodu ekonomické recese. „Jihočeský kraj patří v rámci ČR k regionům s průměrnou úrovní HDP na obyvatele. Přírůstkem ekonomické výkonnosti od roku 1995 však patří k nejslabším regionům vůbec, přestože neprocházel tak výraznou strukturální transformací jako některé jiné kraje.“ (ČSÚ, 2016)

Graf 3 – Vývoj hrubého domácího produktu v ČR a v Jihočeském kraji v letech 2005 až 2014 (údaje jsou uváděny v %)

Zdroj: přepracovaný graf ČSÚ dostupný na adrese: <https://www.czso.cz/csu/xc/hdp-jhc-graf>

Graf 4 – Porovnání vývoje hrubého domácího produktu v Jihočeském kraji s vývojem meziročního nárůstu nápadu úvěrový podvod v letech 2005 až 2014 (údaje jsou uváděny v %)

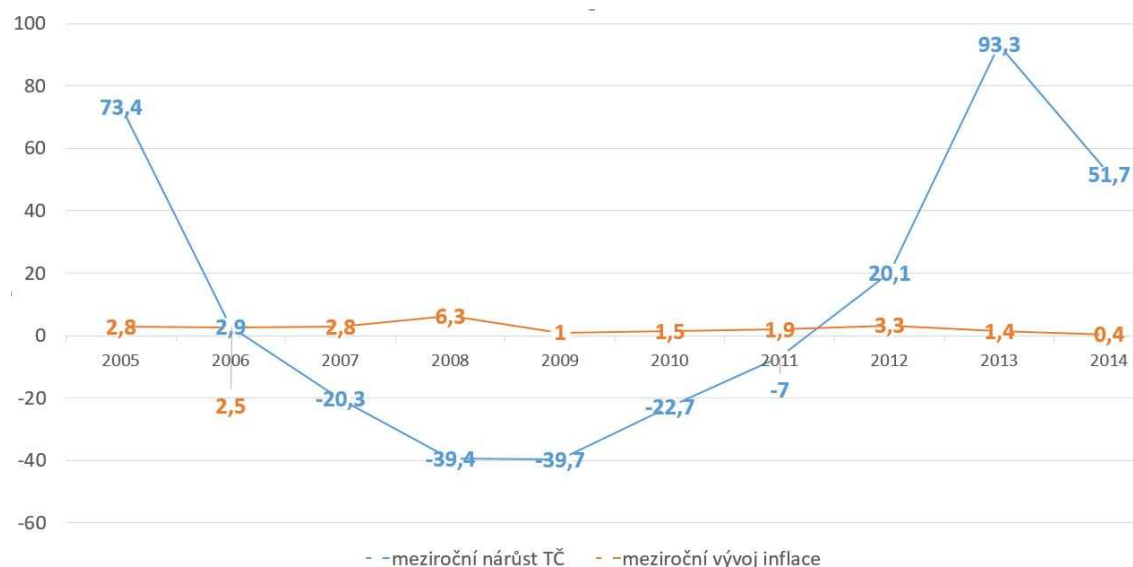

Zdroj: vlastní práce (data ČSÚ v komparaci s daty PČR)

Porovnání meziročního nárůstu nápadu trestného činu úvěrový podvod s HDP Jihočeského kraje v letech 2005 až 2014 je znázorněno v grafu č. 4. Srovnáním těchto hodnot bylo zjištěno, že vývoj HDP nijak neovlivňuje vývoj této specifické trestné činnosti. V letech, kdy HDP roste, dochází nezdědka k nárůstu trestné činnosti a naopak.

Pokud hovoříme o HDP, je logické zmínit se také o průměrné roční míře inflace. Graf níže znázorňuje vývoj průměrné roční míry inflace v letech 2005 – 2014. „Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za dvanáct posledních měsíců proti průměru dvanácti předchozích měsíců.“ (ČSÚ, 2016)

Graf 5 – Porovnání vývoje míry inflace s vývojem meziročního nárůstu nápadu trestného činu úvěrový podvod v letech 2005 až 2014 na území Jihočeského kraje (údaje jsou uváděny v %)

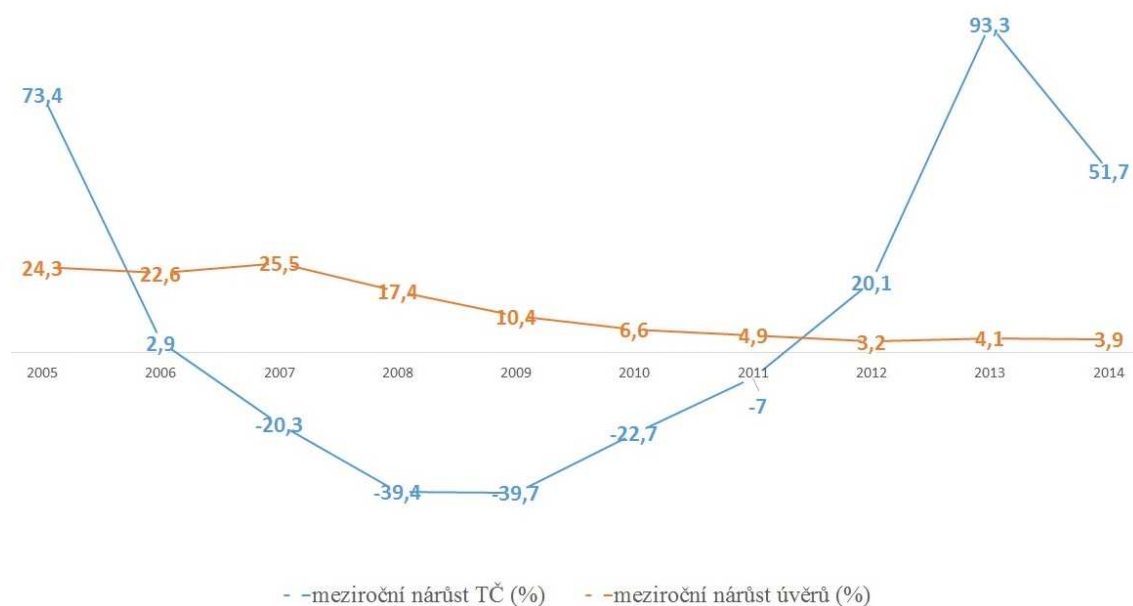
Zdroj: vlastní práce (data ČSÚ v komparaci s daty PČR)

Původním záměrem bylo také porovnání vztahu mezi průměrnou mzdou v jednotlivých okresech s počtem skutků, avšak tento záměr nebylo možné naplnit, neboť Český statistický úřad neviduje průměrnou měsíční mzdu v jednotlivých okresech. Úřad eviduje pouze průměrné příjmy v Jihočeském kraji jako celku. Srovnání tohoto makroekonomického ukazatele není relevantní, neboť průměrná mzda pozvolna, bez výkyvů stoupá a tedy nemá na vývoj trestné činnosti přímý vliv.

4.3 Vyhodnocení dat České národní banky

Dalším měřítkem, které bylo pro účely této práce zvoleno, je vývoj množství úvěrových smluv uzavřených ve sledovaném období. Jedná se o data zveřejněná Českou národní bankou, prostřednictvím jejího informačního systému ARAD. Data z tohoto systému byla následně porovnána s meziročním nárůstem nápadu sledovaného trestného činu v jednotlivých rocích zvoleného časového rozmezí.

Graf 6 – Porovnání meziročního nárůstu poskytovaných úvěrů s vývojem meziročního nárůstu nápadu trestného činu úvěrový podvod v letech 2005 až 2014 (údaje jsou uváděny v %)

Zdroj: vlastní práce (data ČNB v komparaci s daty PČR)

Jak je z grafu 6 vidět, rozsah poskytnutých úvěrů nemá na vývoj trestné činnosti přímý vliv. V období roku 2007, kdy rozsah poskytnutých úvěrů stoupá o 25 %, trestná činnost klesá o 20 %. Naopak v období roku 2013, kdy se rozsah vzrůstu nově poskytnutých úvěrů zpomaluje na 4 %, vzrůstá v Jihočeském kraji nápad trestného činu meziročně až o 93 %.

5 Diskuze

Hospodářská kriminalita je kriminalitou nenásilnou, avšak s mimořádně velkým sociálním a ekonomickým dopadem na vnitřní stabilitu státu. Výrazná část jejích projevů je složitým občanskoprávním, ekonomickým a trestně právním problémem. Jeho řešení vyžaduje speciální odbornost a stálé inovování znalostí jak u pracovníků příslušníků státní správy, tak u orgánů činných v trestním řízení. Kriminalisté, právníci i sociologové si kladou otázku, co je příčinou deviantního chování, a hledají metody, jak snížit riziko hospodářské i jiné kriminality. Tím se snaží snížit riziko recidivy kriminality v budoucnu.

Tato práce si nebere za cíl zjistit přesné příčiny hospodářské kriminality, přesněji důvody páchaní úvěrových podvodů. Cílem práce je zjistit vývoj a aktuální stav této kriminality. Abychom zjistili přesný stav nápadu trestného činu úvěrový podvod v Jihočeském kraji, byl za období let 2005 až 2014, analyzován soubor 4.219 pachatelů; z toho bylo 1.596 žen (tj 37,8 %). Tito pachatelé a pachatelky se dopustili celkem 5.713 případů kvalifikovaných Policíí ČR jako trestný čin úvěrový podvod.

Definovaný soubor byl rozdělen na sedm teritorií dle okresů Jihočeského kraje: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor.

Aby bylo možné porovnávat data z rozdílných teritorií, musela být veškerá data přepočtena na 1.000 obyvatel. Po tomto přepočtu je možné říci, jak je patrné z tabulky 2, že nejvíce případů (celkem sedmkrát z deseti let) se dopustili pachatelé v okrese Strakonice. Toto zjištění je podpořeno také zjištěnou výší škody, kdy po přepočtu způsobené výše škody na 1.000 obyvatel bylo zjištěno, že okres Strakonice je často v popředí tohoto hodnocení, přesněji třikrát v hodnoceném období deseti let.

Tabulka 3 zobrazuje výši způsobené škody, a to opět po přepočtu na 1.000 obyvatel. V tomto případě není však rozdíl mezi okresy tak markantní jako v případě počtu případů. I tak je v popředí okres Strakonice.

Obecným předpokladem je nejvyšší nápad a výše způsobené škody v krajském městě České Budějovice. O tomto předpokládaném jevu se zmiňuje Skoblová (2000), když uvádí, že kriminalita (tedy i kriminalita hospodářská) se stahuje do center velkých

měst. Příčina tohoto nepotvrzeného předpokladu byla přisuzována nezaměstnanosti, neboť nezaměstnanost v krajském městě se setrvale pohybuje v těsné blízkosti míry nezaměstnanosti v Jindřichově Hradci, který má dlouhodobě dle statistických údajů nejnižší nápad sledovaného trestného činu a také nejnižší výši způsobené škody. Avšak v práci provedenou analýzou bylo zjištěno, že poměr mezi výší nezaměstnanosti a výší škody ani nápadu vzájemně nesouvisí. Přesněji řečeno, pokud se nezaměstnanost sníží, nesníží se počet případů, počet pachatelů ani výše způsobené škody úměrně se změnou nezaměstnanosti, ačkoliv k určitému posunu přesto dochází. Nezřídka však dochází k růstu nápadu i v době, kdy nezaměstnanost klesá.

Zjištěné výsledky se rozcházejí s tím, co zmiňuje Zoubková (Zoubková, Nikl & Černíková, 2001). Ta uvádí, že v centrech velkých měst se setkáváme s výrazně závažnější trestnou činností než v malých obcích. Tento rozpor lze podložit výsledky zjištěnými v tabulkách č. 2 až 5, kdy krajské město vykazuje ve valné většině nižší trestnou činnost než menší obce v Jihočeském kraji.

Výstrahou může být také kriminalita žen, která je v současnosti závažným sociálním problémem, kterému se v minulosti odborná veřejnost takřka nevěnovala, ale v současné době se již plnohodnotně dostala do hledáčku odborníků i laiků. Za přelomový je možné v této oblasti považovat 5. kongres OSN⁴ konaný v roce 1975 v Ženevě, zde odborníci dospěli k závěru, že v mezinárodním měřítku začíná kriminalita žen nabývat kvantitativně i kvalitativně nových nebezpečnějších forem. V případě kriminality hospodářské obecně je tento vývoj o to výraznější, neboť se jedná o kriminalitu nenásilnou. O kriminalitu, která vzniká v prostředí, ve kterém se zastoupení žen neustále zvyšuje, a to i v odpovědných funkcích, ve kterých mají ženy lepší možnost ovlivnit dění a využít jej k vlastnímu prospěchu. Procentuální podíl zastoupení žen mezi osobami, proti kterým bylo zahájeno trestní stíhání pro podezření z trestného činu úvěrový podvod, je porovnáván v tabulce č. 6. V případě tohoto trestného činu je patrné, že zastoupení žen se často pohybuje na úrovni 40 % a výše, nezřídka se ženy podílejí na této trestné činnosti z 50 % a více. Toto zjištění je podloženo také porovnáním procentuálního podílu žen mezi osobami, vůči kterým bylo zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání hospodářské trestné činnosti (viz tabulka č. 7). Ženy se dopouštějí výrazně častěji (při porovnání s

⁴ Organizace Spojených Národů (anglicky: United Nations, zkráceně UN)

celkovým počtem) hospodářské trestné činnosti, než-li tomu je v případě obecné kriminality. Podíl žen v celkovém počtu stíhaných osob pro hospodářskou trestnou činnost se postupem let pomalu zvyšuje, kdy v letech 2013 a 2014 se již ženy podílely na hospodářské trestné činnosti z více jak třiceti procent. Podíl žen dopouštějících se hospodářské trestné činnosti je vždy minimálně dvojnásobný oproti podílu žen u kriminality obecné.

V další části práce byl porovnán vývoj nápadu trestného činu úvěrový podvod vůči různým makroekonomickým ukazatelům (blíže viz grafy č. 4 a č. 5). Při tomto porovnávání byl zjištěn takový výsledek, že trend makroekonomických ukazatelů nemá žádný vliv na vývoj této trestné činnosti. Změna makroekonomických ukazatelů je totiž tak neznatelná, že v porovnání s překotně se měnícím vývojem kriminality nemá nic společného a to ani trend vývoje. Například v roce 2009, kdy počet případů trestné činnosti v Jihočeském kraji meziročně klesá o 39 % případů a přitom HDP meziročně klesá pouze o 3,2 % a roční míra inflace stoupá pouze o 1 %. Obdobně v roce 2013 počet případů meziročně vzrůstá o 93 % a při tom HDP klesá o 0,6 % a meziroční inflace stoupá o 1 %.

Z tohoto porovnání byl záměrně vynechán vývoj průměrné mzdy, neboť průměrná mzda je evidována pouze na celé území Jihočeského kraje a nikoliv na jednotlivé okresy a vývoj průměrné mzdy souvisle roste a při tom trend vývoje nápadu úvěrového podvodu kolísá mezi + 93 % a – 39 %.

Jediná změna byla zaznamenána v období ekonomické recese (cca roky 2008 – 2012), kdy byla zachycena vyšší škoda způsobená úvěrovými podvody, ale nárůst nebyl tak výrazný, jak by se dalo v období finančního nedostatku očekávat.

Tedy, z výše uvedených dat vyplývá, že trestná činnost není podmíněna až tak finanční potřebou, jako spíše příležitostí a snadnou dostupností úvěrů. Počet bankovních institucí v naší republice stále stoupá, v současné době v České republice působí 52 bankovních domů.

Jako největší problém, který lze vidět na základě zjištěného stavu, jsou ochranné mechanismy poskytovatelů úvěrů, kteří byli a v současné době i nadále jsou ochotni uzavírat úvěrové smlouvy s rizikovými klienty. Přesněji řečeno, že si poskytovatel nedostatečně prověřuje osobu, které poskytuje úvěr. Takové hodnocení má však dvě strany, a to stranu zákonného oprávnění tak činit a také zákonné povinnosti tak konat. Tedy, společnost poskytující úvěr není zákonem nucena si svého klienta podrobně ověřit. Poskytovatel úvěru tedy zbytečně nezvyšuje své náklady, které by byly s narůstající agendou spojeny.

To je logické, neboť má dle současné právní úpravy velice slušnou jistotu, že v případě neuhrazení dlužné částky si náhradu škody vymůže občanskoprávní cestou, například prostřednictvím exekučního řízení. V takovém případě vůbec nezáleží na skutečnosti, zda a jak si poskytovatel ověřil pravdivost informací uvedených v žádosti o úvěr. Takový postup je potvrzen i tím, že v současné době je možné vyřídit přiznání úvěru a jeho kompletní administrativu již během jediné návštěvy u poskytovatele úvěru. V některých případech je možné setkat se také s možností uzavřít úvěrovou smlouvu mimo pobočku poskytovatele, což lze považovat za největší nebezpečí.

6 Závěr

V uvedené bakalářské práci byl shromážděn soubor dat o 4.219 pachatelích; z toho bylo 1.596 žen (tj 37,8 %). Tento soubor se na území Jihočeského kraje dopustil celkem 5.713 případů kvalifikovaných Policií ČR jako trestný čin úvěrový podvod. Tento soubor byl dle místní příslušnosti rozdělen na sedm částí dle okresů České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor. Jako zájmové období bylo zvoleno období posledních 10ti let a to období od roku 2005 do roku 2014.

Cílem práce byla analýza vývoje páchaní trestného činu úvěrový podvod dle § 211 zákona č. 40/2009 Sb. Trestního zákoníku a následné srovnání s vývojem vybraných makroekonomických ukazatelů. K této analýze byly vybrány tyto ukazatele: nezaměstnanost; hrubý domácí produkt; míra meziroční inflace; průměrná výše mzdy. Také bylo využito dat systému ARAD České národní banky, kdy byl porovnáván meziroční nárůst poskytnutých úvěrů s meziročním vývojem analyzované kriminality.

Z výsledků lze učinit závěr, že nejvyšší nápad trestného činu úvěrový podvod je takřka po celé sledované období, po přepočtu na 1.000 obyvatel, v okrese Strakonice. Naopak nejnižší trestná činnost je ve sledovaném období v okrese Jindřichův Hradec.

Zjištěné skutečnosti a výsledky jsou překvapující v tom, že prověřovaná trestná činnost není přímo závislá na vývoji ekonomiky našeho státu. Změna makroekonomických ukazatelů neovlivňuje vývoj trestného činu úvěrový podvod.

Zjištění a výsledky jsou slabou argumentací pro snahu společnosti, ale i každého jednotlivce, aby byl kladen větší důraz na prevenci hospodářské i jiné kriminality. Vždyť statisticky uváděná čísla ročně způsobených hospodářských trestných činů jsou více než nelichotivá. Již samotné statistiky ukazují, že trestná činnost v práci zvoleného charakteru se nijak výrazně nesnižuje.

Účinným opatřením proti této kriminalitě by mohla být větší finanční gramotnost obyvatelstva České republiky. Ministerstvo školství ČR na svých webových stránkách definuje finanční gramotnost takto: „Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb.“

Za nízkou úroveň finanční gramotnosti jsme opakovaně napomínání ze strany mezinárodních společenství. V případě, že bude naše společnost chtít tuto neřivou skutečnost vylepšit, bude nutné zahájit finanční osvětu již na úrovni základních škol. Výuka na základní škole by měla v ideálním případě naučit absolventy základním pojmům ekonomie, se kterými se v současné době všichni setkáváme každý den, tak, aby měl každý alespoň základní znalosti o zákonitostech úvěrových obchodů. Dalším pozitivem zvyšování finanční gramotnosti by mohla být schopnost obyvatel uvědomit si rizika vícenásobného zadlužení a nebezpečí tzv. dluhové spirály.

I s nedokonalými znalostmi a zkušenostmi z finančních trhů by mohl být každý jedinec schopen obstát v současné, velice nepřehledné nabídce finančních produktů. Obstát by mohl za pomoci zkušeného, vzdělaného a osobnostně kvalitního profesionála. Takového profesionála však není v současné době lehké nalézt. Prodejci investičních fondů, pojišťovací a finanční poradci však velice často „zapomínají“ sdělovat skutečnou cenu svých služeb, daňových odečtů nebo výši alespoň předpokládané inflace, o kterou se následně předpokládaný zisk sníží.

Je však otázkou, zda se trestné činnosti dopouštějí více pachatelé „finančně negramotní“, kteří se do finančních potíží dostanou svou chybou, následným zmatečným a zoufalým jednáním, které vyústí v nelegální činnost. Nebo se této hospodářské trestné činnosti dopouštějí spíše pachatelé z řad vysoce finančně vzdělaných, orientovaných a vychytralých osob. Druhé možnosti by nasvědčoval v práci již zmíněný případ Stanislava Snášela, který byl souzen mimo jiné pro úvěrový podvod ve výši přibližně 365.000.000,- Kč. K tomuto účelu je však tato práce svým rozsahem nedostatečná, ale je možné toto téma rozvést v práci jiné.

Dalším možným opatřením napomáhajícím odstranění negativních následků hospodářské kriminality, alespoň té úvěrové, by mohla být úprava právních předpisů tak, aby byl poskytovatel úvěru povinen si žadatele více prověřit. Například možnost vyžádat si informace o žadateli u zaměstnavatele a důsledné využívání Centrálního registru úvěrů, což je informační systém, který soustřeďuje informace o úvěrových závazcích fyzických osob podnikatelů a právnických osob a umožňuje operativní výměnu těchto informací mezi účastníky CRÚ. Garantem tohoto registru je Česká národní banka. Současně s tímto by měla právní úprava směřovat také tím směrem, že by do budoucna již nebylo možné

uzavřít smlouvu mimo pobočku poskytovatele úvěru, a to ani prostřednictvím telefonu, nebo elektronického systému.

Nyní je již možné spatřovat pozvolný pokrok. V prvním pololetí roku 2016 byla Parlamentem České republiky přijata novelizace zákona č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru. Novela byla přijata jako Sněmovní tisk č. 679 z roku 2015. Tento tisk byl dne 27. 7. 2016 podepsán prezidentem České republiky Milošem Zemanem a dne 28. 7. 2016 předán k podpisu premiérovi České republiky Bohuslavu Sobotkovi, který ji však do doby sepsání této práce prozatím nesignoval. Základní podstatou této novely jsou dvě následující skutečnosti z mnoha, které byly pro zajímavost vybrány. Pro všechny nebankovní instituce bude nutná licence od České národní banky, což znamená, že Česká národní banka bude dohlížet na činnost těchto institucí. Další podstatnou novinkou bude také to, že poskytovatelé půjček budou mít povinnost posouzení úvěruschopnosti žadatele ještě před uzavřením smlouvy na základě příjmů, výdajů a plnění dosavadních dluhů. Co však tato změna přinese v praxi, to se ukáže až v následujících letech.

Úzce s problematikou uzavírání úvěrových smluv souvisí také častý problém spojený s nečitelností a nesrozumitelností smluvních dokumentů. Přesněji řečeno, jedná se často o dokumenty psané velmi složitým jazykem a důležité informace jsou obsahem obchodních podmínek, které bývají často obměňovány. Nezřídka jsou velice nepřehledně členěny a psány malým písmem. Snad i tyto potencionálně zneužitelné 'kličky' budou v praxi napraveny právě schvalovanou novelizací.

Pochopitelně není vhodné působit represivně pouze na jednu stranu obchodního vztahu. Proto by součástí právní úpravy mělo být také zpřísnění trestů za hospodářské trestné činy. V současné době nejsou tresty ukládané soudy v takové výši, aby pachatele odradily od jeho nezákonného počínání.

Při přípravě práce se vyskytl problém, který není možné uspokojivě vyřešit. Jedná se o takzvanou latentní kriminalitu, o které se zmiňuje Koubová (Koubová, 1991) ve svém článku. Ta uvádí, že se jedná o kriminalitu zahrnující ty trestné činy, které vůbec nebyly Policií České republiky oznámeny nebo Policií České republiky nebyly zjištěny. V případě trestného činu úvěrový podvod je latentnost velice nízká, neboť pachatel je v takřka všech případech známý.

Další velice zajímavou oblastí budoucího možného zájmu v oblasti bankovního sektoru je trestná činnost zaměstnanců bank, tato trestná činnost se týká přímo bank samotných. Jedná se o jejich bezpečnostní postupy při výběru pracovníků s vysokou úrovní morálky. Tak aby měli zaměstnanci dostatek sil odolat příležitosti defraudace a jiné podvodné činnosti, která může v případě vyššího managementu vést až k úpadku banky samotné.

V bance je možno setkat se také s trestnou činností banky samotné, kdy bankovní dům využívá již zmíněné složitosti smluvních podmínek. V průběhu zpracování této práce jsem měla možnost se nejednou setkat a hovořit se soudcem a insolvenčním správcem. Po rozhovorech s nimi byla zjištěna jedna velice zajímavá skutečnost o podvodných praktikách bankovních institucí. Touto skutečností je to, že banky při poskytování úvěrů uvedou do smlouvy určitou, klientem požadovanou částku peněžních prostředků, avšak při vyplácení skutečných peněz již výši smluvně přislíbených prostředků nedodrží a poskytnou nižší částku. Problém nastává tehdy, kdy klientovi plynou úroky z částky přislíbené ve smlouvě, tudíž z částky vyšší, než ve skutečnosti od banky převzal.

Závěrem lze říci, že v průběhu zpracování této práce bylo zjištěno, že nejvyšší trestná činnost, po přepočtu na 1.000 obyvatel, je v okrese Strakonice. Naopak nejnižší je v okrese Jindřichův Hradec. Také bylo v této práci zjištěno, že vývoj makroekonomických ukazatelů nemá vliv na vývoj této trestné činnosti. V tomto případě lze doporučit, aby se podpořila ekonomická výuka na základních a středních školách a tím se zvýšila finanční gramotnost populace. Dále lze doporučit důsledné využívání již dostupného Centrálního registru úvěrů a také podporu změn právních předpisů, tak aby měli poskytovatelé úvěrů povinnost si žadatele více prověřit a také, aby byl pachatel této trestné činnosti odrazován vyššími tresty, ukládanými za úvěrové podvody.

Výsledky této práce mohou být v následujících letech použity jako jakýsi „odrazový můstek“ při porovnání efektivity v letošním roce zaváděné novelizace zákona č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru.

V této práci se podařilo nastínit pouze některé problémy. Bylo by zajímavé zjistit blíže, co je příčinou úvěrových podvodů i dalších zmíněných druhů trestné činnosti. Nemluvě o problematice a vývoji trestné činnosti žen, která byla v této práci také nastíněna. To je však již nad rámec této práce a zároveň možným tématem práce další.

7 Summary and keywords

In this work a set of 4,219 offenders was collected; 1,596 of them were women (which is 37.8%). These offenders have committed a total of 5,713 cases qualified by the Czech Police as a crime of credit fraud in South Bohemian Region. This file was under local jurisdiction divided into 7 sections according to the districts from 2005 to 2014.

The aim of the study was to analyze the development of committing a loan fraud offense under § 211 of the Act no. 40/2009 Coll. Penal Code and subsequent comparison with the development of selected macroeconomic indicators. The following indicators were chosen for this analysis: unemployment; Gross domestic product; annual inflation rate; the average wage. The data system ARAD of the Czech National Bank was also used and the annual growth of granted loans was compared with the annual evolution of the analyzed crime.

From the results it can be concluded that the highest offense rate of loan fraud is, after conversion to 1,000 people, in the district of Strakonice almost throughout the period. On the other hand the lowest crime in the district of Jindřichův Hradec in the same period.

The findings and the results are surprising in the fact that the inquired crime is not directly dependent on the economic development of our country. Changing macroeconomic indicators don't affect the growth of the credit fraud offense.

Effective measures against this crime could be for example better financial literacy of the Czech population, it will be necessary to start the financial awareness at elementary schools.

Another measure helping to eliminate the negative impacts of economic crime, at least the credit one could be consistent utilization of the Central Credit Register, which is an information system that centralizes information on credit commitments of individual entrepreneurs and legal entities and provides operative exchange of this information between participants in the CRC. The guarantor of this register is the Czech National Bank.

In this work we managed to outline just some of the problems. It would be interesting to look at what causes this crime. But that is beyond the scope of this work and also a possible topic for another one.

Key words: credit fraud, criminality, a crime, credit, South Bohemian Region, offender, financial literacy

8 Přehled použitých tištěných zdrojů

- 1 Bednář, V. (2015). *Nový občanský zákoník*. Karlovy Vary: Vysoká škola Karlovy Vary, o.p.s.
- 2 Běhounek, P. (2001). *Společnost s ručením omezeným: prakticky včetně účetnictví a daní (11. aktual. vyd.)*. Olomouc: ANAG.
- 3 Coopers, P., Navrátil, V., & Vedlich, J. (1999). *Zásady řízení úvěrů*. Praha: Management Press.
- 4 Draštík, A. (2015). *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer.
- 5 Havlíková, I. (2009). *Srovnání makroekonomických ukazatelů ČR s vývojem ekonomických ukazatelů v pojišťovně* (Bakalářská práce). Praha.
- 6 Chmelík, J. (2005). *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- 7 Chmelík, J. (2010). *Trestní právo hmotné - zvláštní část: s aplikačními příklady*. Praha: Linde.
- 8 Chmelík, J., Hájek, P., & Nečas, S. (2005). *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- 9 Janda, J. (2011). *Spořit nebo investovat?* Praha: Grada.
- 10 Jelínek, J. (2009). *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou (6. aktual. vyd.)*. Praha: Leges.
- 11 Kalabis, Z. (2005). *Bankovní služby v praxi*. Brno: Computer Press.
- 12 Kašparovská, V. (2006). *Řízení obchodních bank: vybrané kapitoly*. V Praze: C.H. Beck.
- 13 Koubová, E. (1991). Latentní kriminalita a její výzkumy ve světě. *Československá Kriminalistika*, 24(4), 325-331.
- 14 Lepař, M. (1919). *Trestní zákon: ze dne 27. května 1852 platný ve státě Československém*. Praha: Knihkárna Dr. Edgara Grédra a syna.
- 15 Liška, P., Elek, Š., & Marek, K. (2014). *Bankovní obchody*. Praha: Wolters Kluwer.
- 16 Novotný, O., & Zapletal, J. (2008). *Kriminologie (3., přeprac. vyd.)*. Praha: ASPI.
- 17 Nový, I., & Surynek, A. (2006). *Sociologie pro ekonomy a manažery (2., přeprac. a rozš. vyd.)*. Praha: Grada.

- 18 Pavelka, F., Bardová, D., & Opltová, R. (2008). *Úvěrové obchody* (2. vyd.). Praha: Bankovní institut vysoká škola.
- 19 Pavlíček, V. (1998). *Ústavní právo a státověda*. Praha: Linde.
- 20 Půlpánová, S. (2007). *Komerční bankovníctví v České republice*. Praha: Oeconomia.
- 21 Púry, F., & Šámal, P. (2006). *Trestní zákon: dodatek ke komentáři* (6. vyd.). V Praze: C.H. Beck.
- 22 Rejnuš, O. (2014). *Finanční trhy* (4., aktualiz. a rozš. vyd.). Praha: Grada.
- 23 Režňáková, M. (2012). *Efektivní financování rozvoje podnikání*. Praha: Grada.
- 24 Růčková, P., & Roubíčková, M. (2012). *Finanční management*. Praha: Grada.
- 25 Špok, O. (2011). *Kriminalita mladistvých v Českých Budějovicích v porovnání s kriminalitou mladistvých v okolních obcích*. (Bakalářská práce). České Budějovice.
- 26 Švestka, J., Dvořák, J., & Fiala, J. (2014). *Občanský zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
- 27 Tyl, T. (2013). *10 způsobů, jak se (ne)nechat připravit o peníze*. Praha: Grada.
- 28 Vangeli, B. (2014). *Zákon o Policii České republiky: komentář* (2. vyd.). V Praze: C.H. Beck.
- 29 Veber, J., & Srpová, J. (2012). *Podnikání malé a střední firmy* (3., aktualiz. a dopl. vyd.). Praha: Grada.
- 30 Voves, J. (2010). *Úvěrové podvody* (Diplomová práce). Praha.
- 31 Zoubková, I., Nikl, J., & Černíková, V. (2001). *Kriminalita mládeže*. Praha: Vydavatelství PA ČR.

9 Přehled použitých internetových zdrojů

- 32 Administrativní registr ekonomických subjektů. Administrativní registr ekonomických subjektů [Online]. Retrieved July 18, 2016, from <http://www.info.mfcr.cz/ares/>
- 33 Beneš, M. (2016). Soudce sečetl další Snášelovy podvody. Trest zvedl na devět let [Online]. In *IDnes.cz*. Tábor: Mladá fronta DNES. Retrieved from http://budejovice.idnes.cz/snasel-dostal-devet-let-0vw-/budejovice-zpravy.aspx?c=A160115_102033_budejovice-zpravy_khr
- 34 Centrální registr úvěrů. *Centrální registr úvěrů* [Online]. Retrieved July 18, 2016, from https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/centralni_registr_uveru/index.html?cnb_ssp=true
- 35 Český statistický úřad (2016). *Hrubý domácí produkt (HDP): metodika* [Online]. Retrieved July 20, 2016, from https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-
- 36 Český statistický úřad. (2016) *Průměrná mzda a evidenční počet zaměstnanců: metodika* [Online]. Retrieved July 20, 2016, from https://www.czso.cz/csu/czso/1-pmz_m
- 37 Český statistický úřad. (2016). *Inflace, míra inflace: metodika* [Online]. Retrieved July 20, 2016, from https://www.czso.cz/csu/czso/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace
- 38 Český statistický úřad. (2016). *Počet obyvatel: metodika* [Online]. Retrieved July 20, 2016, from https://www.czso.cz/csu/czso/pocet_obyvatel_m
- 39 Chmelík, J. (2007). Problematika úvěrových podvodů [Online]. *Karlovarská Právní Revue*, (2). Retrieved from http://www.vskv.cz/KPR/archiv/2007/kpr2_2007.pdf
- 40 Skoblová, J. (2000). Mladiství a kriminalita [Online]. In *Juristic.cz*. Praha. Retrieved from <http://tisk.juristic.cz/30794/tisk/old>
- 41 Slovník pojmů: "Ú" [Online]. In *Česká národní banka*. Praha. Retrieved from <https://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/u.html>
- 42 SPES, & CPA. (2007). *Půjčujte si s rozumem! : Praktická příručka pro osobní finance*. [Online]. Olomouc: Olomoucký kraj. Retrieved from <https://www.kr-olomoucky.cz/download.html?id=23191>

Seznam obrázků

Obrázek 1 – náhled na prostředí elektronického Administrativního Registru Ekonomických Subjektů (ARES).....	14
Obrázek 2 – ilustrační zobrazení úrovní kompetencí při procesu schvalování úvěrů bankou.....	15

Seznam tabulek

Tabulka 1 – střední stav obyvatel v Jihočeském kraji, dle okresů	29
Tabulka 2 - porovnání počtu spáchaných skutků v jednotlivých okresech Jihočeského kraje na 1.000 obyvatel	31
Tabulka 3 - výše způsobené škody v jednotlivých okresech Jihočeského kraje po přepočtu na 1.000 obyvatel (v tis. Kč).....	32
Tabulka 4 – počet pachatelů trestného činu Úvěrový podvod v jednotlivých okresech Jihočeského kraje, proti kterým bylo zahájeno trestní stíhání (přepočteno na 1.000 obyvatel)	35
Tabulka 5 – počet pachatelů „ženského pohlaví“ trestného činu Úvěrový podvod v jednotlivých okresech Jihočeského kraje, proti kterým bylo zahájeno trestní stíhání (přepočteno na 1.000 obyvatel)	36
Tabulka 6 – vývoj procentuálního zastoupení žen trestně stíhaných pro trestný čin úvěrový podvod ve vybraných okresech Jihočeského kraje	37
Tabulka 7 – vývoj procentuálního zastoupení žen trestně stíhaných pro hospodářskou a obecnou kriminalitu v Jihočeském kraji	38

Seznam grafů

Graf 1 – porovnání průměrné výše škody do roku 2007 a po roce 2008.....	34
Graf 2 – porovnání nezaměstnanosti v okresech Strakonice a Jindřichův Hradec v období let 2005 – 2014 (údaje jsou uváděny v %).....	39
Graf 3 – Vývoj hrubého domácího produktu v ČR a v Jihočeském kraji v letech 2005 až 2014 (údaje jsou uváděny v %).....	40

Graf 4 – Porovnání vývoje hrubého domácího produktu v Jihočeském kraji s vývojem meziročního nárůstu nápadu úvěrový podvod v letech 2005 až 2014 (údaje jsou uváděny v %).	41
Graf 5 – Porovnání vývoje míry inflace s vývojem meziročního nárůstu nápadu trestného činu úvěrový podvod v letech 2005 až 2014 na území Jihočeského kraje (údaje jsou uváděny v %)	42
Graf 6 – Porovnání meziročního nárůstu poskytovaných úvěrů s vývojem meziročního nárůstu nápadu trestného činu úvěrový podvod v letech 2005 až 2014 (údaje jsou uváděny v %).	43

Seznam příloh

Příloha 1 – rozdělení Jihočeského kraje do územně samosprávných celků a územních odborů POLICIE ČR

Příloha 2 - osídlení Jihočeského kraje

Příloha 3 - osídlení Jihočeského kraje

Příloha 4 - Postup schválení novelizace zákona č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru
str. 1

Příloha 5 - Postup schválení novelizace zákona č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru
str. 2

Příloha 6 – pomocné výpočtové tabulky v programu MS Excel 2016

Příloha 7 – pomocné výpočtové tabulky v programu MS Excel 2016

Příloha 8 – pomocné výpočtové tabulky v programu MS Excel 2016

Příloha 9 – pomocné výpočtové tabulky v programu MS Excel 2016

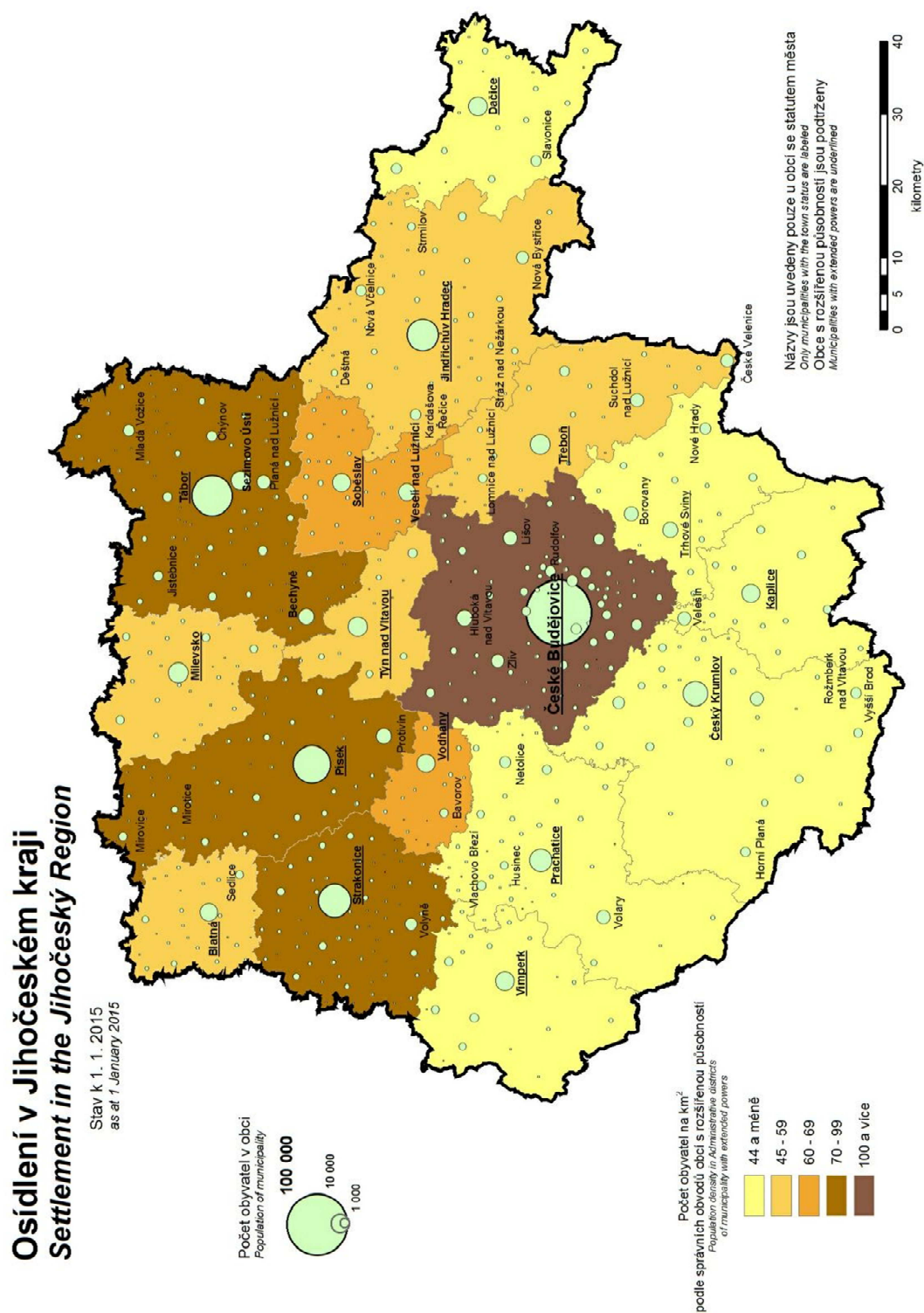
Přílohy

Příloha 1 – rozdělení Jihočeského kraje do územně samosprávných celků a územních odborů POLICIE ČR

Zdroj: Krajský úřad Jihočeského kraje (dostupné: <http://www.kraj-jihocesky.cz/foreign/images/kraj.jpg>)

Příloha 2 - osídlení Jihočeského kraje

Zdroj: Český statistický úřad (dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-pruvodce-obcemi-jihoceskeho-kraje-2015>)

Příloha 3 - osídlení Jihočeského kraje

Bilance obyvatelstva ve městech v roce 2015

(podle seznamu měst k 31. 12. 2015 - v kraji celkem 55 měst)

Města kraje (okresu)	Stav 1.1.2015	Živé narození	Zemřeli	Přistě- hovali	Vystě- hovali	Přírůstek (úbytek)			Střední stav 1. 7. 2015	Stav 31.12.2015
						přiroz.	stěhov.	celkem		
Města Jihočeského kraje	407 296	4 191	4 450	9 632	9 905	-259	-273	-532	406 933	406 764
města okresu Č.Budějovice	128 504	1 479	1 358	3 415	3 237	121	178	299	128 628	128 803
Borovany	4 121	48	40	111	108	8	3	11	4 111	4 132
České Budějovice	93 285	1 077	1 023	2 502	2 328	54	174	228	93 416	93 513
Hluboká nad Vltavou	5 130	57	53	181	152	4	29	33	5 139	5 163
Lišov	4 247	58	35	106	113	23	-7	16	4 249	4 263
Nové Hrady	2 575	25	30	49	68	-5	-19	-24	2 558	2 551
Rudolfov	2 525	24	22	86	72	2	14	16	2 541	2 541
Trhové Sviny	5 029	61	36	157	117	25	40	65	5 058	5 094
Týn nad Vltavou	8 053	88	81	153	179	7	-26	-19	8 036	8 034
Zliv	3 539	41	38	70	100	3	-30	-27	3 520	3 512
města okresu Č.Krumlov	29 186	319	284	771	863	35	-92	-57	29 127	29 129
Český Krumlov	13 193	126	131	342	370	-5	-28	-33	13 154	13 160
Horní Planá	2 153	25	38	35	61	-13	-26	-39	2 141	2 114
Kaplice	7 067	75	68	197	207	7	-10	-3	7 058	7 064
Rožmberk nad Vltavou	363	4	5	6	18	-1	-12	-13	357	350
Velešín	3 890	48	25	126	126	23	-	23	3 896	3 913
Vyšší Brod	2 520	41	17	65	81	24	-16	8	2 521	2 528
města okresu J. Hradec	59 874	548	698	1 217	1 341	-150	-124	-274	59 703	59 600
České Velenice	3 429	33	34	117	116	-1	1	-	3 418	3 429
Dačice	7 548	65	100	108	149	-35	-41	-76	7 494	7 472
Deštná	772	8	9	15	17	-1	-2	-3	764	769
Jindřichův Hradec	21 659	220	251	406	483	-31	-77	-108	21 600	21 551
Kardašova Řečice	2 280	23	35	54	56	-12	-2	-14	2 275	2 266
Lomnice nad Lužnicí	1 778	11	27	53	38	-16	15	-1	1 778	1 777
Nová Bystřice	3 331	26	36	53	58	-10	-5	-15	3 336	3 316
Nová Včelnice	2 307	20	31	54	72	-11	-18	-29	2 293	2 278
Slavonice	2 484	28	28	46	62	0	-16	-16	2 479	2 468
Stráž nad Nežárkou	867	2	7	26	20	-5	6	1	863	868
Strmilov	1 419	10	15	31	24	-5	7	2	1 427	1 421
Suchdol nad Lužnicí	3 609	22	42	79	77	-20	2	-18	3 602	3 591
Třeboň	8 391	80	83	175	169	-3	6	3	8 374	8 394
města okresu Písek	46 126	455	502	958	998	-47	-40	-87	46 045	46 039
Milevsko	8 649	72	93	89	177	-21	-88	-109	8 568	8 540
Mirotice	1 199	17	17	33	29	-	4	4	1 202	1 203
Mirovice	1 570	8	19	62	39	-11	23	12	1 570	1 582
Písek	29 824	314	324	674	650	-10	24	14	29 810	29 838
Protivín	4 884	44	49	100	103	-5	-3	-8	4 895	4 876
města okresu Prachatice	28 226	297	281	542	741	16	-199	-183	28 147	28 043
Husinec	1 416	24	13	41	43	11	-2	9	1 433	1 425
Netolice	2 583	26	40	62	50	-14	12	-2	2 591	2 581
Prachatice	11 139	104	90	191	289	14	-98	-84	11 090	11 055
Vimperk	7 534	86	74	143	215	12	-72	-60	7 510	7 474
Vlachovo Březí	1 688	18	23	41	25	-5	16	11	1 697	1 699
Volary	3 866	39	41	64	119	-2	-55	-57	3 826	3 809
města okresu Strakonice	43 512	444	506	963	989	-62	-26	-88	43 499	43 424
Bavorov	1 588	12	27	61	35	-15	26	11	1 601	1 599
Bělčice	1 012	12	18	21	18	-6	3	-3	1 009	1 009
Blatná	6 731	67	84	121	135	-17	-14	-31	6 708	6 700
Sedlice	1 269	13	12	36	22	1	14	15	1 265	1 284
Strakonice	23 020	242	252	417	525	-10	-108	-118	23 014	22 902
Vodňany	6 853	73	81	188	177	-8	11	3	6 856	6 856
Volyně	3 039	25	32	119	77	-7	42	35	3 046	3 074
města okresu Tábor	71 868	649	821	1 766	1 736	-172	30	-142	71 784	71 726
Bechyně	5 180	32	68	156	146	-36	10	-26	5 167	5 154
Chýnov	2 422	25	29	91	61	-4	30	26	2 425	2 448
Jistebnice	2 009	19	23	51	44	-4	7	3	2 016	2 012
Mladá Vožice	2 720	19	27	64	51	-8	13	5	2 716	2 725
Planá nad Lužnicí	3 960	44	43	126	123	1	3	4	3 973	3 964
Sezimovo Ústí	7 306	59	97	176	169	-38	7	-31	7 291	7 275
Soběslav	7 086	55	97	164	165	-42	-1	-43	7 041	7 043
Tábor	34 716	327	358	772	816	-31	-44	-75	34 686	34 641
Veselí nad Lužnicí	6 469	69	79	166	161	-10	5	-5	6 469	6 464

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Českých Budějovicích

16.7.2016

Zdroj: Český statistický úřad (dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-pruvodce-obcemi-jihoceskeho-kraje-2015>)

Příloha 4 - Postup schválení novelizace zákona č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru
str. 1:

Sněmovní tisk 679 VI.n.z. o spotřebitelském úvěru - EU

Vysvětlení legislativního procesu

PŘEDKLADATEL

Vláda **předložila** sněmovně návrh zákona 22. 12. 2015.
Zástupce navrhovatele: ministr financí.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA

Návrh zákona rozeslán poslancům jako tisk 679/0 dne 22. 12. 2015.

O **Organizační výbor** projednání návrhu zákona **doporučil** 7. 1. 2016 (usnesení č. 235). Určil zpravodaje: Ing. arch. Jaroslav Klačka a navrhl **Rozpočtový výbor** jako garanční.

1 **1. Čtení** proběhlo 10. 2. 2016 na 39. schůzi. Projednávání návrhu bylo **přerušeno**, proběhlo 9. 3. 2016 na 42. schůzi. Návrh zákona **příkázán k projednání** výborům (usnesení č. 1109). Lhůta k projednání výbory byla určena na **30 dní**.

V Garanční **Rozpočtový výbor** projednal návrh zákona a vydal 17. 3. 2016 **usnesení** doručené poslancům jako tisk 679/1 (*přerušuje projednávání*).
Ústavně právní výbor projednal návrh zákona a vydal 23. 3. 2016 **usnesení** doručené poslancům jako tisk 679/2 (*přerušuje projednávání*).
Garanční **Rozpočtový výbor** projednal návrh zákona a vydal 1. 4. 2016 **usnesení** doručené poslancům jako tisk 679/3 (*pozměňovací návrhy*).
Ústavně právní výbor projednal návrh zákona a vydal 6. 4. 2016 **usnesení** doručené poslancům jako tisk 679/4 (*pozměňovací návrhy*).

2 **2. Čtení** Návrh zákona **prošel** obecnou rozpravou 19. 4. 2016 na 44. schůzi.
Návrh zákona **prošel** podrobnou rozpravou 19. 4. 2016 na 44. schůzi.
Podané **pozměňovací návrhy** zpracovány jako tisk 679/5, který byl rozeslán 21. 4. 2016 v 12:02 (**revokováno**).

G **Rozpočtový výbor** vydal usnesení garančního výboru, které bylo 28. 4. 2016 doručeno poslancům jako sněmovní tisk 679/6 (*přerušuje projednávání*).
Rozpočtový výbor vydal usnesení garančního výboru, které bylo 17. 5. 2016 doručeno poslancům jako sněmovní tisk 679/8 (*stanovisko*).

P Sněmovní tisk pozměňovacích návrhů byl opraven a znovu doručen poslancům.
Podané **pozměňovací návrhy** zpracovány jako tisk 679/7, který byl rozeslán 12. 5. 2016 v 9:08.

G **Rozpočtový výbor** vydal usnesení garančního výboru, které bylo 17. 5. 2016 doručeno poslancům jako sněmovní tisk 679/8 (*stanovisko*).

Zdroj: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky (dostupné: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=679>)

Příloha 5 - Postup schválení novelizace zákona č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru
str. 2:

3	3. Čtení	proběhlo <u>1., 3. 6. 2016</u> na 47. schůzi. Návrh zákona schválen (usnesení č. <u>1257</u>).
Text návrhu zákona schváleného Poslaneckou sněmovnou.		
SENÁT		
P		Poslanecká sněmovna postoupila dne 16. 6. 2016 návrh zákona Senátu jako tisk <u>295/0</u> .
O		Organizační výbor dne 17. 6. 2016 stanovil garančním výborem Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu a přikázal tisk k projednání: Ústavně-právní výbor.
V		Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu projednal návrh dne 29. 6. 2016 a přijal usnesení č. 215, které bylo rozdáno jako tisk <u>295/1</u> (<i>schvaluje</i>). Ústavně-právní výbor projednal návrh dne 29. 6. 2016 a přijal usnesení č. 134, které bylo rozdáno jako tisk <u>295/2</u> (<i>schvaluje</i>).
S		Projednávání tisku bylo zařazeno na pořad 26. schůze Senátu (od 14. 7. 2016) jako bod č. 13 (<i>schválen</i>).
PREZIDENT		
P		Zákon doručen prezidentovi k podepsání 18. 7. 2016. Prezident zákon podepsal 27. 7. 2016.
PŘEDSEDA VLÁDY		
VL		Schválený zákon doručen k podpisu premiérovi 28. 7. 2016.

Zdroj: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky (dostupné: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=679>)

Příloha 6 – pomocné výpočtové tabulky v programu MS Excel 2016

POČET SKUTKŮ													
ROK	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR	
ČESKÉ BUDĚJOVICE	76	208	184	192	128	74	54	38	22	82	72	105,4	
ČESKÝ KRUMLOV	28	49	180	134	36	6	12	13	45	24	100	59,9	
JINDŘICHŮV HRADEC	52	94	57	40	47	36	14	14	17	73	22	60	
PÍSEK	114	115	153	131	53	34	131	13	14	93	14	81,4	
PRACHATICE	65	149	76	65	30	13	8	1	15	31	78	46,6	
STRAKONICE	179	213	147	132	105	67	101	95	111	118	151	124,0	
TÁBOR	18	95	153	63	60	153	47	17	15	41	54,8	51,8	
meziroční nárůst	532	923	950	757	459	277	214	199	239	462	201	518	
v %tech	73,4	27,9	-20,3	-39,4	-39,7	-22,7	-7	93,3	51,7				
POČET SKUTKŮ (na 1.000 obyvatel)													
ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR		
ČESKÉ BUDĚJOVICE	1,1536	1,0133	1,0478	0,6925	0,3975	0,2885	0,2034	0,1171	0,4350	0,3802	0,5729		
ČESKÝ KRUMLOV	0,8106	2,9546	2,1948	0,5867	0,0974	0,1947	0,2118	0,7342	0,3921	1,6366	0,9814		
JINDŘICHŮV HRADEC	1,0141	0,6146	0,4318	0,5063	0,3864	0,1502	0,2377	0,1842	0,7924	0,6530	0,4971		
PÍSEK	1,6392	2,1787	1,8634	0,7522	0,4820	0,2125	0,1845	0,1985	1,3199	2,7326	1,1563		
PRACHATICE	2,8906	1,4784	1,2643	0,5828	0,2521	0,1553	0,0195	0,2937	0,6078	1,5351	0,9080		
STRAKONICE	3,0667	2,1067	1,8755	1,4785	0,9432	1,4283	1,3425	1,5702	1,6727	2,1378	1,7622		
TÁBOR	0,9299	1,4975	0,6154	0,5847	0,4566	0,0970	0,1654	0,1460	0,3996	0,4585	0,5351		
VÝŠE ŠKODY (v tis. Kč)													
ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR		
ČESKÉ BUDĚJOVICE	17 525 Kč	11 431 Kč	23 386 Kč	78 851 Kč	10 420 Kč	46 966 Kč	18 834 Kč	10 917 Kč	28 507 Kč	13 667 Kč	26 050 Kč		
ČESKÝ KRUMLOV	1 990 Kč	14 023 Kč	5 041 Kč	1 702 Kč	87 Kč	704 Kč	2 845 Kč	56 992 Kč	1 158 Kč	6 477 Kč	9 102 Kč		
JINDŘICHŮV HRADEC	2 261 Kč	952 Kč	2 930 Kč	6 111 Kč	2 448 Kč	6 095 Kč	4 890 Kč	565 Kč	12 761 Kč	3 932 Kč	4 295 Kč		
PÍSEK	1 354 Kč	4 101 Kč	3 203 Kč	4 817 Kč	5 435 Kč	1 749 Kč	209 Kč	961 Kč	6 846 Kč	21 336 Kč	5 001 Kč		
PRACHATICE	4 316 Kč	1 447 Kč	1 972 Kč	1 943 Kč	1 519 Kč	2 502 Kč	250 Kč	1 322 Kč	7 141 Kč	2 553 Kč	2 497 Kč		
STRAKONICE	10 953 Kč	6 643 Kč	14 067 Kč	8 947 Kč	3 259 Kč	4 345 Kč	5 171 Kč	6 580 Kč	13 731 Kč	18 296 Kč	9 199 Kč		
TÁBOR	3 092 Kč	5 256 Kč	2 712 Kč	2 394 Kč	5 091 Kč	2 948 Kč	1 781 Kč	270 220 Kč	5 031 Kč	1 685 Kč	30 021 Kč		
VÝŠE ŠKODY po přepočtu na 1.000 obyv. (v tis. Kč)													
ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR		
ČESKÉ BUDĚJOVICE	97,20	62,95	127,62	426,58	55,98	250,93	100,81	58,13	151,22	72,18	140 Kč		
ČESKÝ KRUMLOV	32,92	230,18	82,57	27,74	1,41	11,42	46,36	929,83	18,92	106,00	149 Kč		
JINDŘICHŮV HRADEC	24,39	10,26	31,63	65,82	26,27	65,38	52,83	6,12	138,53	42,79	46 Kč		
PÍSEK	19,30	58,40	45,56	68,37	77,05	24,78	2,97	13,62	97,16	302,09	71 Kč		
PRACHATICE	83,73	28,15	38,36	48,56	37,75	48,56	4,89	25,89	140,00	50,25	49 Kč		
STRAKONICE	157,70	95,20	199,87	125,98	45,88	61,44	73,07	93,08	194,64	259,03	131 Kč		
TÁBOR	30,27	51,44	26,49	23,33	49,46	28,61	17,33	2630,88	49,04	16,44	292 Kč		

Zdroj: vlastní práce

Příloha 7 – pomocné výpočtové tabulky v programu MS Excel 2016

POČTY OBYVATEL stav obyvatel k 1.7. (střední stav)

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR
ČESKÉ BUDĚJOVICE	180 302	181 582	183 240	184 845	186 151	187 169	186 832	187 811	188 512	189 351	185 580 Kč
ČESKÝ KRUMLOV	60 450	60 921	61 053	61 364	61 616	61 626	61 369	61 293	61 204	61 101	61 200 Kč
JINDŘICHŮV HRADEC	92 691	92 744	92 630	92 838	93 179	93 226	92 560	92 269	92 120	91 884	92 614 Kč
PÍSEK	70 158	70 226	70 302	70 460	70 536	70 591	70 462	70 543	70 459	70 629	70 437 Kč
PRACHATICE	51 546	51 407	51 410	51 476	51 565	51 529	51 165	51 064	51 066	50 811	51 298 Kč
STRAKONICE	69 455	69 779	70 381	71 020	71 038	70 714	70 766	70 690	70 546	70 633	70 502 Kč
TÁBOR	102 164	102 172	102 371	102 611	102 930	103 055	102 753	102 711	102 596	102 502	102 587 Kč

PRÍJMY

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR
PRŮMĚR PRÍJMU	19 333 Kč	20 070 Kč	21 467 Kč	22 767 Kč	22 951 Kč	23 418 Kč	23 040 Kč	23 542 Kč	23 819 Kč	24 321 Kč	22 473 Kč
MEDIÁN PRÍJMU	17 284 Kč	17 950 Kč	19 312 Kč	20 259 Kč	19 984 Kč	20 479 Kč	20 303 Kč	21 104 Kč	21 382 Kč	21 665 Kč	19 972 Kč

VÝŠE PRÍJMU (ve 100 Kč)

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR
PRŮMĚR PRÍJMU	193,33	200,70	214,67	227,67	229,51	234,18	230,40	235,42	238,19	243,21	225 Kč
MEDIÁN PRÍJMU	172,84	179,50	193,12	202,59	199,84	204,79	203,03	211,04	213,82	216,65	200 Kč

AR. PRŮMĚR VÝŠE ŠKODY DLE OBDOBÍ (v tis. Kč)

ROK	do roku 2007	od roku 2008
ČESKÉ BUDĚJOVICE	95 925 Kč	159 402 Kč
ČESKÝ KRUMLOV	115 224 Kč	163 098 Kč
JINDŘICHŮV HRADEC	22 096 Kč	56 821 Kč
PÍSEK	41 086 Kč	83 719 Kč
PRACHATICE	50 079 Kč	48 112 Kč
STRAKONICE	150 923 Kč	121 875 Kč
TÁBOR	36 067 Kč	30 701 Kč

POČET STÍHANÝCH OSOB

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR
ČESKÉ BUDĚJOVICE	190	174	158	103	64	64	30	19	56	68	92,6
ČESKÝ KRUMLOV	47	154	158	33	8	12	10	22	9	45	49,8
JINDŘICHŮV HRADEC	98	54	43	73	37	19	21	12	19	14	39,0
PÍSEK	99	146	131	48	32	18	13	9	26	46	56,8
PRACHATICE	132	74	49	23	17	9	2	10	22	37	37,5
STRAKONICE	201	139	121	91	75	72	72	62	45	64	94,2
TÁBOR	103	159	62	51	47	15	16	12	21	34	52,0

Zdroj: vlastní práce

Příloha 8 – pomocné výpočtové tabulky v programu MS Excel 2016

POČET STÍHANÝCH OSOBN NA 1.000 OBYVATEL

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR
ČESKÉ BUDĚJOVICE	1,0538	0,9582	0,8623	0,5572	0,3438	0,3419	0,1606	0,1012	0,2971	0,3591	0,5035
ČESKÝ KRUMLOV	0,2607	2,5279	2,5879	0,5378	0,1298	0,1947	0,1629	0,3589	0,1470	0,7365	0,7644
JINDŘICHŮV HRADEC	1,6212	0,5822	0,4642	0,7863	0,3971	0,2038	0,2269	0,1301	0,2063	0,1524	0,4770
PÍSEK	1,0681	2,0790	1,8634	0,6812	0,4537	0,2550	0,1845	0,1276	0,3690	0,6513	0,7733
PRACHATICE	1,8815	1,4395	0,9531	0,4468	0,3297	0,1747	0,0391	0,1958	0,4313	0,7282	0,6620
STRAKONICE	3,8994	1,8920	1,7192	1,2813	1,0558	1,0182	1,0174	0,8771	0,6379	0,9061	1,4404
TÁBOR	1,4830	1,5562	0,6056	0,4970	0,4566	0,1456	0,1557	0,1168	0,2047	0,3317	0,5553

POČET STÍHANÝCH ŽEN (z celkového počtu pachatelů)

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR
ČESKÉ BUDĚJOVICE	65	51	59	39	21	20	9	4	22	19	30,9
ČESKÝ KRUMLOV	24	70	57	13	3	3	5	10	1	23	20,9
JINDŘICHŮV HRADEC	38	23	17	33	18	8	8	6	8	4	16,3
PÍSEK	26	53	58	19	10	7	7	4	9	17	21,0
PRACHATICE	55	29	25	7	9	4	1	6	9	22	16,7
STRAKONICE	66	53	35	24	22	27	37	28	24	29	34,5
TÁBOR	40	54	15	25	22	7	2	5	10	13	19,3

POČET STÍHANÝCH ŽEN NA 1.000 OBYVATEL

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR
ČESKÉ BUDĚJOVICE	0,3605	0,2809	0,3220	0,2110	0,1128	0,1069	0,0482	0,0213	0,1167	0,1003	0,1681
ČESKÝ KRUMLOV	0,3970	1,1490	0,9336	0,2119	0,0487	0,0487	0,0815	0,1652	0,0163	0,3764	0,3426
JINDŘICHŮV HRADEC	0,4100	0,2480	0,1835	0,3555	0,1932	0,0858	0,0864	0,0650	0,0868	0,0435	0,1758
PÍSEK	0,3706	0,7547	0,8250	0,2697	0,1418	0,0992	0,0993	0,0567	0,1277	0,2407	0,2985
PRACHATICE	1,0670	0,5641	0,4863	0,1360	0,1745	0,0776	0,0195	0,1175	0,1764	0,4330	0,3252
STRAKONICE	0,9503	0,7595	0,4973	0,3379	0,3097	0,3818	0,5228	0,3961	0,3402	0,4106	0,4906
TÁBOR	0,3915	0,5285	0,1465	0,2436	0,2137	0,0679	0,0195	0,0487	0,0975	0,1268	0,1884

Zdroj: vlastní práce

Příloha 9 – pomocné výpočtové tabulky v programu MS Excel 2016

POČET STÍHANÝCH OSOB pro ÚVĚROVÝ PODVOD												
ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR	
JINDŘICHŮV HRADEC	98	54	43	73	37	19	21	12	19	14	39,0	
STRAKONICE	201	139	121	91	75	72	72	62	45	64	94,2	
POČET STÍHANÝCH ŽEN pro ÚVĚROVÝ PODVOD (z celkového počtu pachatelů)												
ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR	
JINDŘICHŮV HRADEC	38	23	17	33	18	8	8	6	8	4	16,3	
STRAKONICE	66	53	35	24	22	27	37	28	24	29	34,5	
ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR	
% ŽEN J. HRADEC	39	43	40	45	49	42	38	50	42	29	41,6	
% ŽEN STRAKONICE	33	38	29	26	29	38	51	45	53	45	38,8	
POČET STÍHANÝCH OSOB pro HOSPODÁŘSKOU KRIMINALITU V JČK												
ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR	
CELKEM	2 114	1 895	1 691	1 242	1 055	954	866	865	921	1 067	1 267,0	
ŽENY	546	529	475	335	280	250	239	241	294	329	351,8	
% ÚČAST ŽEN	26	28	28	27	27	26	28	28	32	31	28,0	
POČET STÍHANÝCH OSOB pro OBECNOU KRIMINALITU V JČK												
ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	AR. PRŮMĚR	
CELKEM	4 686	4 069	3 854	4 182	4 018	4 020	4 095	4 374	4 329	4 127	4 175,4	
ŽENY	435	382	324	378	483	427	442	488	547	509	441,5	
% ÚČAST ŽEN	9	9	8	9	12	11	11	11	13	12	10,6	

Zdroj: vlastní práce